

ARTUR SILVESTRI

OPERA NON GRATA

**Eseuri despre „geografia jafului“,
ocupație și „neo-migratori“**

CARPATHIA PRESS — 2008

CARPATHIA PRESS, 2008

str. Școala Herăstrău nr. 62, sector 1
București, România, cod 014146
E-mail: carpathia.press@gmail.com
Tel/fax: **004-021-317.01.14**
ISBN: **978-973-7609-34-2**

SUMAR

„Zicerea în coduri“	3
Poveștri triste despre case și grădini	5
Epilog	7
Sfârșitul ciclului incoerent	8
„Cele două Români“	10
A câștiga: dar pentru ce?	11
Argument	13
Lumini în perdele de fum	14
Scene cu neo-migratori	19
„O țară tristă, plină de humor“	21
Câteva gânduri din „Vremea Ducăi-Vodă“	23
Bucureștii rămân numai în voia lui Dumnezeu!	33
Epoca „beției banului“	35
Pedagogie și ferie	37
Scurt eseu despre vorbirea „în două limbi“	39
Gânduri de noapte; „case“; tabuuri; copaci; și un joc de domino (pagini răzlețe dintr-un jurnal intermitent)	42
Opinii despre operă și autor de: Dwight B.L. Patton, Alexandru Nemoianu, Elena Buică-Pickering, Ionuț Țene și Ioan Miclău	45

Volumul cuprinde prefețe și postfețe ale unor cărți „de imobiliar“ publicate de Artur Silvestri începând din anul 2003 până azi. Ele au fost reproduse exact așa cum au apărut, considerându-se că fidelitatea reproducerii este importantă pentru cercetătorul de mâine al ideilor sociale și culturale de azi; greșelile de tipar s-au corectat tacit.

Coperta și tehnoredactare: **Gabriela CHIRCEA**
Tipar: **S.C. EURO PRINT COMPANY S.R.L.**, Buzău, România

„ZICEREA ÎN CODURI“

Ideea de a-mi pune la un loc eseurile ce formează „rama cărților de imobiliar“ mi-a venit recent când mi-am dat seama că, deși există o anumită notorietate în materie de comentariu specializat, nu s-au observat încă îndeajuns – așa cum aș fi voit – principiile și, de fapt, doctrina ce orânduiesc asemenea scrieri socotite îndeobște – și mai ales de cititorul „estet“ – a fi numai *punctul de vedere al unui afacerist*. Căci, la drept vorbind, această parte din operă ce am clădit în mai bine de 35 de ani de scris încontinuu încaă trăiește în *limbul definițiilor confuze* având pentru nu puțini o înfățișare ce contrariază și un aspect exterior de baroc și de iregular care probabil că și neliniștește unele spirite obișnuite cu speciile definite. Sunt și unii care, având bunăvoința de a înțelege, „nu știu de unde să le ia“ și consideră că ar fi fost mai bine să fac studiu academic, „cercetare“ și analize cu rigiditate de compoziție scrobită spre a dovedi știința de carte și, prin aceasta, „seriozitate de savant“ uitând, însă, că nu iese nimic vizibil fără efort și că o clădire fără fundație și pereți nu ajunge niciodată la acoperiș. Abia mai deunăzi, și din motive care îmi scapă, sentimentul că în *cărțile de imobiliar* aș fi vorbit în „două limbi“ – și că, dincolo de examinările cu caracter de afacere și consilierea *de câștigat bani*, ar exista și un alt strat mai puțin vizibil – a început să-și facă loc și să fie observată și doctrina ce le însuflețește. Căci o doctrină există – deși nu prea de tot izbitoare – fără să fi nutrit intenția inițială de a practica „zicerea în coduri“ și misionarismul de sens ocult. Ea s-a înserat, în fond, în moduri consubstanțiale și, dacă mă gândesc bine, nici nu ar fi putut să lipsească de vreme ce întocmirile omenești sunt pretutindeni în lume formulări cu organizate unde este de neimaginat a avea părți sănătoase – și cu funcțiuni autonome – într-un întreg bolnav. Rezultă că, deși scapă concluziei curente, prezența jafului instituționalizat și a depozedării planificate de muncă națională consumată alături de arvunirea muncii noastre de viitor prin îndatorare, declasarea sistematică a unor categorii sociale ce au ținut odinioară această țară în locul ei și neo-iobăgia unui tineret halucinat de consumismul sălbatic sunt mecanisme ce s-au dezlănțuit în forme specifice deopotrivă în așezările umane, în natură și cultură și în „imobiliar“, de bună seamă, lucrând generic și pârjolitor. Căci, în fond, „imobiliar“ înseamnă „sălaș“ (adică locuință, adăpost și „loc“) și „muncă“, adică efort desfășurat în istorie în scopul supraviețuirii și stabilității, iar esența

acestei teme este, în ultimă analiză, „socială” și nu e fără reazem a spune că, așa cum am și spus demult și astăzi e un simplu adașiu din folklor, *imobiliarul este hârtia de turnesol a unei societăți*.

Am scris, deci, *despre case* (cum mi se pune eticheta uneori) vorbind însă despre o realitate de ansamblu ce se evidențiază în măsurile ei de tipologie arhi-cunoscută și pe care numai fiindcă Fânarul însuși a devenit o formulă curentă o numim „neo-fanarotism”. Impresia aceasta se confirmă la o lectură contemporană unde prejudecățile s-au înlăturat întrucâtva. Privite acum, și adunate în ordinea cronologică a nașterii pe lume, aceste mici eseuri formează un mic breviar care nu-i atât un îndrumător în materie academică ori practică (deși este, în partea ce folosește) căci au, unificate și fără desfășurările ce le introduceau la vremea lor, aspectul unui șir de declarații de principii și de culegere de concluzii morale. Acestea scăpaseră adeseori vederii scriitoricești dar nu și Stăpânirii de ocupație recentă și slugilor ei nepricopsite și fără îndoială explică sălbăticia de deunăzi a unor sfertodocti fără nici o operă ce au ajuns să mă satanizeze și pe mine făcând – dintr-o lucrare dedicată binelui public – un obiect de injurie și de ridiculizări prostești. Situația este cu atât mai definitorie cu cât într-o țară unde s-au furat și ouăle de sub găină și s-a creat onorabilitatea prin hoție și nu prin dedicație și contribuție la binele colectiv, a stăruii în slujire fără nici cel mai neînsemnat câștig și cheltuind din buzunar și, până la urmă, din zilele ce ți s-au dat, începe să fie socotită atitudine eretică și gest condamnat și să se pedepsească. Dar, la drept vorbind, în țara noastră amărâtă unde haimanalele creează opinia și ignoranții obraznici ajung să dea îndrumări sfătuind în secret pe jefuitorii patenți ce se îmbuibă din șmecheria sfidătoare și pârjol satanist, prigoana împotriva celor de conformație ininteligibilă nu putea să nu se producă. O privesc și eu, cu amuzament, fiindcă știu că pleava necontinutistică se va risipi deodată în vânt și că, vorba lui Alexandru Nemoianu, „cu diavolul nu se intră în dialog”. Viața noastră istorică nu a început ieri ci demult iar lucrarea noastră tăcută, senină și râvnitoare nu se va sfârși mâine și va dura mult în timpul unde se așează orice contribuție jertfelnică, indiferent dacă i se știe autorul ori a devenit anonimă. Căci, batjocorită sau uitată de răul ireductibil, fapta bună rămâne; și „cine a făcut-o știe Dumnezeu”.

ARTUR SILVESTRI

Aprilie 2008, în zilele de Sfintele Paști

POVEȘTI TRISTE DESPRE CĂSE ȘI GRĂDINI

Ideea alcătuirii acestei cărți datează de mai bine de trei ani și în primăvara anului 2000 era concretizată deja dar am renunțat la tipar. Conținea, în versiunea de atunci, un șir de analize, dizertații și prognoze ce redactasem de prin 1995 încoace și publicate deja. Dar, la drept vorbind, **ciclul** acelor contribuții se încheiase: multe prognoze se confirmaseră iar informațiile „tehnice” erau, după atîția ani, simplă arheologie. Izvorînd din imediat, acestea au trăit în regimul clipei și s-au consumat fără alt ecou decît cel curent. Mai nimic nu ar fi căpătat durabilitate dacă rămînea la acest nivel.

Dar, ca în orice altă activitate intelectuală, scopul ar fi de fapt și aici de a se sustrage materia de sub presiunea timpului ruinător. Cît de durabile, deci, ar fi fost niște simple tabele de „zone și prețuri” ce se fabrică în permanență de către „analistii” de azi? Perisabilul strică, așadar, viziunea de perspectivă și dorința de valori mai înalte. Iată de ce analiza acestor procese s-a ridicat mai sus, la contemplație socială, descripție istorică și concluzii. Dar nu a fost destul. Căci oricît de corecte ar fi descrierile și de pătrunzătoare corelațiile ce se fac, esențială rămîne expresia ce se ține minte, cea care, de fapt, smulge creația din contingent. Ar fi, prin urmare, esențiale spectacolul intelectual, formula memorabilă, aptitudinea de a face din materii prea de tot pestrîte și cu aparență de necompatibil, literatură.

Astfel au rezultat aceste eseuri ce descriu categorii, atitudini, sindromuri și sînt, unele, „fiziologie”; sînt un fel de apologuri animate parțial de obiective didactice deși nu înfățișează situații imaginare. În fondul lor, acestea sînt niște „povești triste despre case și grădini”, arătînd sufletul dezamăgit în năzuința lui către stabilitate și echilibru și voind să aducă, printr-un exorcism, simetriile vieții la locul lor.

Și cum ar fi putut să fie altfel? Pretutindeni se modifică, în lumea ce ne înconjoară, cîte ceva ce pare ineluctabil și adeseori ne creează un simțămînt fără nume, de îngrijorare ce ne face aproape străini într-un mediu ieri inteligibil. Cînd, pe la începutul anilor '90, am observat în Cartierul Primăverii – sanctuarul stabilității imobiliare, lamura acesteia – crescînd vreo două – trei blocuri mai înalte decît s-ar fi convenit mi-am imaginat că este doar un acces

de febră ce se va stăvili. Dar astăzi vechea organizare gîndită de arhitectul Doicescu, prin 1930, este sfărîmată de construcții dezgustător de nepotrivite unde sălășuiesc bănci, companii internaționale și semi-bogățani incapabili să se înzestreze cu o reședință prestigioasă și care se mulțumesc cu apartamentul „de lux” ridicat de cîte un speculator harnic cu trecere pe la autorități. Masacrul urbanistic – produs sub ochii îngăduitori ai „cui-trebuie” – este total și aci dar și în Școala Herăstrău, unde a crescut, pe tăcute, un orașel de vile nesfirșite pe stradele atît de înguste încît abia de poate pătrunde o mașină mai subțirată iar Pompierii niciodată. Orașele fără căpătîi cresc pretutindeni azi arătînd doar o risipă neînțeleasă de bani și o lipsă de stil uimitoare totuși la un popor ce se crede dotat intelectualicește dar produce, precum se vede, imitație și impostură. Fațade atinse parcă de lepră, de case vechi altă dată arătoase alături de blockuri de birouri așezate nepotrivit, căsuțe insalubre pe străzi cotate la superlativ dar locuite de săraci ce stau în averi pe care le prăduiesc astfel și le degradează – în totul o imagine de lume fără sensuri, cu semnificații destrămate unde **ce s-a făcut** se irosește iar **ce se face** se face fără rost și neașezat. Tristetea apare de pretutindeni la contemplarea atîtor clădiri incongruente și cu soartă ambiguă și a grădinilor înlăturate de furia de a se cîștiga bani, a pădurilor culcate la pămînt ca „să se valorifice”, a gospodăriilor părăsite, de la sate, unde cîinele legat în lanț se sfirșește de foame și de sete.

Acesta este „deceniul straniu”, ce s-a încheiat. „Straniu” din zeci de motive. Într-o societate ce a făcut caz peste marginile îngăduite de **sfînta proprietate imobiliară**, proprietățile nu se dobîndesc, nu se „realizează” ci se apucă, se primesc și se dau. Un vast proces de **împroprietărire** stă la originea **noii proprietăți** de mîine, despre ale cărei surse nu se mai face niciodată vreo aluzie, ca să nu se audă.

Împroprietăriți foștii chiriași în apartamente cumpărate în rate ce au ajuns să valoreze cît un pachet de țigări, împroprietăriți urmași de „desproprietăriți” ce n-auziseră în viața lor despre cei pe care zice-se că îi moștenesc, redobînditori ce primesc case „luate” ce aparțineau, de fapt, băncilor unde le aduseseră drept gaj, inși ce obțin „teren arabil restituit de la colectiv” în margini de lac pe unde se înalță, astăzi, vile, împroprietăriți cu fabrici fără puteri, cu producția strînsă de gît, spre a li se lua, din mizericardie, zeci de

hectare de teren și mii de metri de construcții cu prețuri de nimic; iată straniețea lumii de azi, ce feteșează proprietatea. Dar, evident, nu aici se încheie lumea stranie ce ne înconjoară. Într-o vreme cînd s-au cheltuit probabil cele mai însemnate sume de bani din istoria României spre a se ridica **proprietăți rezidențiale** noi, lipsa de stil este covârșitoare și stupefiantă și definește nu atît „neamprostenia” ci incapacitatea celor ce le-au conceput. Vom mai face încă cinsprezece – douăzeci de alte „ordine ale arhitecților” și tot zadarnic va fi, căci rea-litatea acestor orori nu se va modifica.

Lărgimea de mîină a celor ce le-au comandat n-a slujit nici măcar la nașterea unei idei originale cît de mărunte ci doar la o sporire de lăcomie și la impostură. În schimb, apare **stilul de butic** în pereți de sticlă și rame de metal, culmea „meseriei” în materie de arhitectură la Dunărea de Jos.

Totul pare, deci, **formal, fără fond și propagandistic**. Noi facem caz de ecologie și de mediu dar încuviințăm să rămîină coastele de munte golașe prin tăieri de păduri ce fac pămîntul să lunece; lăsăm lacurile să primească dejecțiile constante ce provin de la reședințe de miliardari; sîntem calmi cînd vedem fostul ogor devenit pîrloagă. **Realitatea de pe hîrtie** nu are nici o legătură cu realitatea din viață. De aci apar, de bună seamă, legende, iluzii și o mitologie ce strică vederea bună și face să se piardă simțul realității creind aproape o **societate paralelă**. Este o lume palpitanță, ce pasionează ca și un roman prin desfășurările ei de necrezut.

Însă, la sfîrșitul „lecturii”, nu rămîne decît sentimentul deșertăciunii și gustul lui de amărăciune, de neuitat.

EPILOG

Cînd am recitit aceste mici eseuri, corectîndu-le pentru tipar, am înțeles de unde vine disperarea ce se evocă adeseori cînd se descrie realitatea curentă de aici. În mod vădit, o explicație unică nu este de imaginat. Sursele sînt numeroase și cu greutate diferite dar mulțimea lor și, mai ales, incoerența apasă și creează o durere nedeslușită. Dar, indiferent de origine, senzația ireductibilă este absoluta inutilitate a oricărui efort modificador, **impresia că nu se mai poate face nimic**. Acest fatalism ce adeseori traduce aproape impenetrabilitatea unui blestem se înțelege și se motivează în imediat însă nu se justifică din perspectiva marilor cicluri, unde, în fond, nimic nu este definitiv.

Și, de fapt, aceasta și va fi realitatea. Dar ce se va petrece, în definitiv, atât de șocant? Nimic mai mult decât ceea ce s-a produs deja odinioară, căci istoria nu doar se repetă ci povățuiește spre a ne face să vedem totul cu ochi mai senin și împăcat.

„Prostimea” – care, contrar viziunii neo-ciocoiești, se orientează intuitiv – se va deștepta, obligată de amenințarea dispariției fizice prin condiția de sărac lipit și va găsi soluții ce azi par absurde. „Mintea de pe urmă” va duce masele de șomeri din orașe la sat, prin „reciclare” nu impusă ci aleasă de nevoie. Când „protecția” se încheie și, deopotrivă, nu mai este nimic de vîndut în casă, și nici casa măcar, atunci brațele și mintea trebuie puse în lucrare căci cine stă dispere.

Marile averi ce s-au clădit pe jaf, fraudă și impostură, intrate pe mîna unor inși ce nici nu știu ce noroc a căzut pe capul lor, se vor împrăștia în vînt – administrate prost și risipitor – sau vor fi puse în lucrare de slujbași isteți și pricepuți. În orice caz, ce e făcut e bun făcut dacă intră pe alte mîini, mai harnice și conduse de un cap aflat pe umeri iar nu în nori.

Cei harnici și idealști, ce au răzbit cu muncă, imaginație și opintea supraumană, vor arăta populației dezrădăcinate **că se poate** și îi vor arăta și căile de a înainta cu puterea proprie.

În fine, se va putea băga de seamă că nu sîntem o țară cu rezervă secată și omenet stricat, cum încă circulă impresia azi, nemeritat și fără argument care să stea în picioare.

Iar dacă toate acestea fi-vor cu neputință de realizat, atunci nu vom mai avea aci, curînd, o Românie ci o margine de Tartarie, un Romanistan ori, poate, o adunătură de principate ce vor asista indiferente cum se naște ulți- mul vorbitor de limbă română și cum dispere și el, lăsînd fără sensuri o lume de aici pe care o puteau denumi potrivit doar aceste cuvinte.

București, ianuarie 2003

(Prefață și postfață la *„Deceniul straniu. Orașe variabile, sanctuare și mituri imobiliare”*)

SFÎRȘITUL CICLULUI INCOERENT

Eseurile ce formează această cercetare (*„România în anul 2010. O prognoză de piață imobiliară”*) reprezintă un gen de pionierat și pornesc, la drept vorbind, din goluri. Ele ilustrează o

sforțare de a fi mai degrabă – și întâi de toate – expresia datoriei morale și abia apoi trebuința de a se ridica intelectualicește din contingent spre a proiecta în viitorul indefinit imagini ce s-ar putea, vreodată, constitui.

Gestul însuși este neobișnuit. Căci într-o țară unde totul se consumă cu o furie ininteligibilă într-un **prezent** obsesiv ce întunecă orice gând cu filosofie, a gândi și la un **mîine** apropiat este atitudine excentrică și păgubitoare. Orice îndemnare către proiect, model și prognoză altfel decît formulînd sofismul propagandistic lipsește. Totul pare a se desfășura într-un fel de semiobscuritate populată de năluci unde pasul, lent și șovăitor, ce se face, se face palpînd doar și fără vreo contribuție a minții ce dezleagă energia în mod socotit și creează obiective, scopuri definite și țel capabil de agregare populară. Lipsește, de fapt, **modelul național**, ideea însușită ce ar trebui să traducă nu doar „cum va fi România de mîine” ci, în ultimă analiză, **pînă unde, pînă cînd** și **ce** ar putea aceasta deveni.

Lipsesc, bineînțeles, și **miturile** ce pun în mișcare, adeseori fără să trebuiască eforturi și impuls, marile roți sufletești ale colectivităților ce își doresc soluții și se nutresc, oricît ar părea de extravagant, cu idealuri.

La drept vorbind, **maladia lipsei de proiect** definește lumea de aici de prea multă vreme și capătă aspect cronic dar această nu însemnează a renunța, așteptînd cu pasivitate să ni se încheie ciclul istoric căci datoria vieții noastre este, în ireductibil, de a face ceea ce trebuie făcut, indiferent de ceas istoric, context și sacrificiu.

Prezenta culegere de dizertații continuă „**Deceniul straniu**” și completează punctul de vedere anterior, fiind, la drept vorbind, nu examinare economică doar, ci filozofie socială, arătînd efort de a scoate din neclaritatea prezentului concluzia valabilă pentru colectivități. Căci oricîtă confuzie pestriță și aer de iarmaroc ne-ar înconjura, ceea ce pare inovație incongruentă repetă adeseori pași altădată făcuți și într-un viitor indecis își află așezările pozitive. De fapt, realitățile se organizează și singure în procese ce înaintează în semiîntunerul istoriei oarbe și cînd ajung să se vadă cu mai multă claritate uimesc și sînt neînțelese deși, unele, s-au mai produs vreodată aici. Contrar opticii comune, ce observă imediatul și doar întrevede dincolo de el, toate par a se reproduce în forme anterioare, căutîndu-și rînduiala potrivită și azi, ca și alaltăieri și

poate ca și mâine. Dar, indiferent de acest blestem, supra-contingent, al „zidului neisprăvit“ **ciclul incoerent recent** se sfârșește. Cine „a apucat“ să dețină fără efort ori iscusință, deține și, dacă este capabil, va dezvolta, iar dacă nu, dispore ca o buruiană nefolositoare. „Pflingerile sociale“ nu mai sînt astfel de nici un folos și rămîine doar proba capacității, ce se dă ca examen final în fața timpului neiertător. Din perspectiva epilogului venit vreodată s-au risipit nu doar averi ci colectivități întregi, popoare și țări astfel încît ceea ce e azi „reprezentativ“ dar inconsistent mâine se stinge dacă nu creează orice fel de valori. Esențial rămîine ceea ce se produce, urma lăsată vizibil sau poate cu dîră mai adîncă în țărîna întotdeauna umedă a istoriei care nu ascultă de nimic.

București, Octombrie 2003

(Prefață la „România în anul 2010. O prognoză de piață imobiliară“)

„CELE DOUĂ ROMÂNII“

Prezenta colecție de dizertații conține **exerciții de investiție și plasament imobiliar**, făcînd, pe înțeles și în formă atrăgătoare, variante de a cîștiga și a „plasa“, cu scop de a cîștiga din nou. Îndeobște, cînd se solicită astfel de **studii de plasament**, calculația este severă, diversificată și aridă, dar socotind acestea prea de tot abstracte și „tehnice“, am păstrat aici numai concluziile și imaginea generică a mediului unde se operează.

Prognoza este, la drept vorbind, esențială. Odinioară, Thales din Milet se îmbogățise închiriind toate teascurile de untdelemn căci anticipase o recoltă fenomenală de măslini și „se mișcase“ repede și hotărît „lichidînd concurența“. Aceasta nu-i doar înțelepciune ci și o atitudine pragmatică, realistă și privire atentă ce dă capacitatea de previziune, esențială la drept vorbind.

Dar, de fapt, aproape oricine ar putea proceda în acest fel, căci, într-o **țară de proprietari** unde averea se concentrează, în mod paradoxal, în **imobiliar și funciar**, șansa cîștigului devine cu precădere o consecință a jocului abil la bursa de proprietăți. În alte părți, unde societatea este mai așezată și obiectivele diferite decît cele de aici, această concentrare lipsește, de fapt, apărînd un gen de diversitate ce ar fi putut să existe și la români dar, din păcate, **n-a fost să fie**. Aici **jocul la bursă, investiția în acțiuni**

ce „capitalizează“, de fapt, întreprinderile și le întăresc sînt extravagante ce se întîmpină cu privire bănuielnică și se disprețuiesc prin neînțelegere. Și totuși, pe la începutul lui 1990, cînd încă nu se instalase **ciclul rău** ce persistă, o „altă Romînie“ ar fi putut apărea, deși nu prin „revoluție“ ci prin „evoluție“. De fapt, în doar cîteva luni ar fi putut exista aici o Bursă de valori, acțiuni de întreprindere și bani ce întăreau producția și nu o slăbeau, propagandistic, prin „restituire“ de „participație“ ce a crescut inflația, mărind consumul absurd și infantil și, deci, „jucători“ de bursă, acționari, de fapt, personaje atente la plasament de economii acolo unde merită și aduce profit. În locul acestei **Romîniei de evoluție** se născu o „Romînie de averi imobiliare“ neînțelese, rezultate din cumpărare de locuință la un preț de nimic și restituire de teren agricol ce deveni, în cele din urmă, inutil și rămase pîrloagă. Nimic nu stimulează aici **doctrina muncii, realismul cîștigului prin efort** și, în ultimă analiză, **valoarea averii** dobîndite, nu permite fără rost. În **această Romînie**, omul înaintează azi adeseori năuc, încrezător în legende și zvonuri aiuritoare, visînd fără un sens mai înalt la o bogăție ce ar veni din întîmplare și învîrteală, ce nu fac decît să îngroașe **ceața vieții sociale** unde, deși la îndemîină prin valorile „de ieri“, socotite prea tradiționale spre a mai conta, soluțiile par imposibile.

Dar aproape ca întotdeauna în istorie, acestea există dar nu se observă decît rar și cu surprindere: a întrebuiința mintea ce avem nu pentru ciupeala dezgustătoare ci spre a găsi căi îndrăznețe să ieșim din necaz; a trece la fapte cu socotință, calm și onoare; a trăi pentru a lăsa o urmă cît de neînsemnată pe pămînt, în singura viață ce ni s-a dat.

A CÎȘTIGA: DAR PENTRU CE?

Cînd încheiasem aceste eseuri și le pregăteam pentru tipar, cineva mă întrebă dacă ele conțin doar teorie ori am aplicat învățămintele și în practică, vreodată, ca „să cîștig“. Întrebarea m-a lăsat pe gînduri căci, în accepțiunea mea, nu-i esențial **a cîștiga în sine** ci **a cîștiga cu un scop util și creator de valori**. Bineînțeles, ca orice om socotit, nu am lăsat banii să se irosească și m-am orientat inevitabil către achiziția de proprietăți.

Privite de sus, acestea valorează mult, poate chiar mai mult decît cred. Sînt, însă, **investiții la rece**, făcute **cînd** trebuie și **cum** trebuie, întrucît aceasta este meseria. Dar **miza majoră** nu am așezat-o aici ci în acel imponderabil unde se văd, la drept vorbind, altfel de valori ce arată **cum** și **pentru ce** trăim: **locurile ce ne de definesc**.

În materie de reședință, cred că am procedat chibzuit și cu prudență. Fiindcă locuiam într-o vilă splendidă ce se bănuia că ar fi fost naționalizată cîndva, nu m-am înghesuit s-o cumpăr după „legea chirișilor”, așa cum au făcut alții, greșind poate prin precipitație. Socotind că o atitudine rezervată este mai înțeleaptă, am așteptat să se încheie isteria revendicărilor și cînd, la o vreme, apăru și un redobînditor plauzibil, dar inteligent și pragmatic, dornic să vîndă și să nu se deranjeze din America, unde locuia, am cumpărat „în prețul pieții” considerînd, în tot acest timp, că liniștea **alor mei**, și a mea, chiar, valorează mai mult și este, de fapt, esențială.

„O casă de țeară”, precum boierii de altădată ce locuiau la moșie în cursul verilor toride, nu am ajuns să am pînă azi deși s-a nimerit să cumpărăm cîteva terenuri la Corbeanca, unul chiar în „Paradisul verde”, unde, probabil, că ne vom învrednici să ne așezăm curînd **casa de lîngă oraș, reședința alternativă**, de fapt o alegere inteligentă ce se va „întări”, ca valoare, poimîine.

Bineînțeles, mi-aș fi dorit și o casă la mare dar, din păcate, n-a fost să fie pînă azi, poate și din indecizie dar mai curînd dintr-un fel de incompatibilitate între ceea ce se oferă și modul meu de a înțelege lumea, mai puțin modern și deloc monden, atitudine de intelectual ce și-ar fi dorit **alte vremuri și alt timp**. Într-o vreme, mă hotărîsem să prospectez o cumpărătură la Sulina dar mi-am dat seama că acesta nu-i decît un capriciu și un accident de memorie afectivă căci faleza Dunării, ce văzusem, odinioară, prin anii '70 din secolul trecut, pustie, curată și strălucind straniu în lumina amiezii de Orient fantast, îmi rămase în minte și „lucra” intermitent dar profund. Dar văzînd că ar fi mai ușor să ajung la Veneția decît în Răsăritul extrem al României, am renunțat deocamdată și bine am făcut. Astăzi mi-aș dori numai o vilă veche, „burgheză”, cu ținută și istorie, pe la Eforie și obligatoriu în apropiere de faleză căci vederea mării de la fereastră nu se poate compara, prin gradul de reverie ce transportă și extrage din contingent, cu nimic.

Nu am năzuit, nici altădată și nici astăzi, la o casă în străinătate, deși, asemeni bancherului ce manevrează bani impersonali, „mi-au trecut prin mînă”, arătîndu-le la vînzare, tot felul de clădiri aspectuoase în Portugalia, Spania și America. Într-un rînd chiar, îmi făcusem socoteala „cît ar face”, ca efort, să contractez, bineînțeles ca afacere, o „vileta” la Atlantic de o frumusețe „mediteraneeană”, în arhitectură cu ecou maur și culori de var monahal; dar n-a fost decît un calcul steril și un gînd abstract. Doar printr-o întîmplare am ajuns să tratez, „în final”, cu cîteva luni înainte de anul 2000, cumpărarea unei „proprietăți” în Franța și eșecul mi-a dat un sentiment de amărăciune, ca să zic așa „profesională”, căci reacționasem prea lent și fără fler la o propunere excelentă, atît ca preț cît și ca extensiune. Era, la drept vorbind, o casă de țară, cu hambar, foste grajduri și grădină de oareșicare vechime, înconjurată de o fineață pe coline scunde, de mai multe hectare.

Dar, de fapt, nu ar fi fost decît o simplă extravaganta. Căci aceasta, dacă ar fi fost să fie, nu putea înlocui **casa mea de la munte**, ce se întîmplase să o cumpăr pe Ceahlău, într-un început de primăvară, de altădată. Aceasta rămîne **locul meu pe Pămînt**. Căci în această viață unde nu banii ci sensul vieții senine și împăcate face totul ireductibil, a găsi ceea ce ți se potrivește este **lamura** și **esența**. Acolo este cerul cel mai limpede și bolta nopții cu cele mai multe stele de pe Pămînt; acolo am văzut cel mai frumos, irepetabil și misterios curcubeu din viața mea și acolo suflul meu va rămîne veșnic pînă cînd „plinitu-s-a vremea” și timpurile se vor sfîrși.

5 Mai 2004

(Prefață și postfață la „*Efectul Thales din Milet*.
Eseu despre manipulatorii de bani”)

ARGUMENT

Prezenta alcătuire de principii s-a născut fără să o fi pre-văzut-o mai înainte de a o redacta. Am scris-o în doar două zile, în vreme ce mă documentam pentru „Principiul Kiseleff”, socotind că ar trebui să se concretizeze într-o formă ceva mai puțin „artistică” decît o fac de obicei. De-aceea se și înfățișează într-o manieră ce nu prefer dar socotesc ca fiind necesară acum, cînd încă este

nevoie de o comunicare cu lărgime și pătrundere acolo unde nu se confundă „artisticul” cu „visătoarea fără suport”.

Cînd, acum vreo cîțiva ani, am început să reflectez la viitorul Bucureștilor, unde locuiesc din obligație și nu de plăcere, mi-am dat seama că va fi inevitabil să mă încerc în a dezlega nu doar enigma acestei agregări – pe care nimic n-o recomanda în a deveni ceea ce este – ci și soarta ei în istoria ce vine, șansa de a supraviețui, viitorul de mîine și de poimîine, înfățișarea de **vreo-dată**. Astăzi, după ce am încheiat o documentare ce nu s-a desfășurat ușor, sînt încredințat că, în lumea de mișcări intensificate ce ne definește, Bucureștii se vor înnoi prin multiplicare ori se vor consuma lent, pînă la a se epuiza, dispărînd cîndva ca un actor îmbătrînit ce și-a uitat rolul măreț ce juca altădată.

Ceea ce urmează aici sînt principii, uneori chiar și deziderate și, numai în cîteva puncte doar, încercări de a face schița cîte unei soluții. Abia mai pe urmă ar trebui să se descrie metodele pentru a se traduce din schemă în concretul teoretic un gînd ce, poate, nu se va îndeplini. Dar și acestea le voi propune curînd, cînd le va veni sorocul.

Am scris acestea fără a socoti că reprezintă soluția ci doar o ipoteză ceva mai întărită decît simpla opinie. Sînt propozițiuni ce exprimă efortul de a pune „ceva” acolo unde nu se află decît superficialitate gălăgioasă, calcule din spatele ușilor închise și arareori doar altceva decît spirit balkanic de învîrteală și profit fără efort.

Să fie doar o utopie? Să fie chiar o profecie? Între aceste ipoteze stă doar viitorul ce se va constitui, indiferent ca întotdeauna, la iluzia noastră de a-l formula altfel decît trebuie să fie.

28 Septembrie 2004, București

(Prefață la „Megapolis Valah. O sută de principii doctrinare despre Noul București”, 2004)

LUMINI ÎN PERDELE DE FUM

Cartea ce public acum „Apologia Hazardului. Mic îndreptar anual de plasamente și câteva «Scene cu neo-migratori»” nu era planificată și nu apărea în proiect nici măcar în chip de ipoteză, așa cum încă mai există vreo cîteva zeci de cercetări, studii și

eseistică de feluri diferite, ce poate că vor căpăta vreodată un conținut clar. Nici nu am întocmit-o cu entuziasm prea din cale afară căci, stilisticeste, nu mă reprezintă decît puțin și este, de fapt, **cea mai puțin artistică** dintre cărțile mele de „imobiliar“, între care, unele, sînt, mai degrabă, filosofie socială și examen istoriografic cu aspect semi-profetic. Aceasta, așa cum se înfățișează, exemplifică o anumită **denaturare** ce reiese din constrîngeri: eseistul liber de prejudecăți, însuflețit de o imaginație înaripată se simte peste tot, poate, dar se împiedică de obligația de a expune cu obiectivitate ori, mai bine zis, cu o anumită neutralitate de **raport cît mai impersonal**.

Căci aproape toate „contribuțiile“ de aci sînt la origină „rapoarte de piață“, adică o specie ce am introdus în România și am dezvoltat-o, înainte de a se practica, astăzi, de către alții ce mă urmează fără a o recunoaște, cu un fel de excitație și lipsă de echilibru proprii neofitului nedisciplinat intelectual. Într-un anumit sens, acesta este, ca și altele, un caz tipic de „însușire“ de concluzii spre a nu îi zice – cu o formulare ceva mai brutală, ce nu prefer – curată **expropriere** cum și observ adesea, nu fără un sentiment de stupefacție și chiar de iritare. Era, în vara anului trecut, cînd, întorcîndu-mă de la Viena și învîrtind butonul televizorului ca să-mi dau seama ce se mai petrecuse „pe acasă“, am auzit, la jurnalul de știri un comentariu pe teme imobiliare susținut în mod energic de o jună de care nu mai auzisem pînă atunci. Fraza condusă abil și formulările enunțate cu destulă repeziciune îmi plăcură și erau pe punctul de a-i da o notă ridicată cînd mi-am dat seama că, de fapt, se reproducea, *mot-à-mot*, un studiu ce publicasem cu ceva timp în urmă, înainte de a pleca din România. Astfel de episoade se produc, astăzi, cu o anumită ritmicitate și, în cele din urmă, au ajuns să nu mai enerveze – căci trăim **într-o epocă de neo-folklor de Coca-Cola** – dar mă consternează cînd „se preia“ în mod stupid, neînțelegător și cu o iresponsabilitate abisală față de concluziile copiate caricatural. Căci, în această materie, există nu doar „recidivă“ ci chiar „o metodă“. Citesc, adeseori, note de ziar și urmăresc emisiuni de televiziune ce conțin nu doar idei, formule și concluzii, ci, în destule rînduri, chiar fraze întregi și chiar paragrafe din ceea ce scriu și „declar“ și care, la mine, se înșiră **negru pe alb** constituindu-se drept ceea ce și sînt, adică **document**. Cîteodată apar „însușite“ de cîte un personaj,

despre care n-a auzit nimeni nimic, fragmente din analizele mele și chiar din cărțile ce am publicat. Dar, bineînțeles, nimeni nu citează și nu se referă (cum ar fi, științificește, obligatoriu), la sursa ce „preia”, plagiază și substituie fără nici o reținere.

În folklor, această manieră este regulă dar aici sîntem, totuși, într-un domeniu ce înseamnă proprietate intelectuală, precursorat, chiar „patent”. Pentru mine, care, la biografia mea unde încap *treizeci de ani de viață publică, nu mă mai mir de nimic în acest mediu incontinent, pare a fi axiomă că a-i recunoaște meritele celui ce le are este curată extravagantă. Dar în acest climat de „rău românesc” inevitabil unde a trăi din sustragere este un fel de **a doua natură** ajunge să supere doar „ideea stricată” cînd ajunge pe mîini proaste și pe limbă împleticită.*

Adeseori „mă recunosc cu greu”.. Ceea ce, la mine, este efortăre în a formula corect și, dacă se poate, memorabil puncte de vedere necondiționate de interes mărunț și creind, astfel, soluție corespunzătoare năzuind la binele public, ajunge să devină, prin rapt și lucrare de spirit nepricepător, o simplă „opinie de consum” ce **se înghite** deși ar trebui să se deteste.

Sensul acțiunii mele a fost însă, întotdeauna, altul decît acesta.

Cînd am început să examinez piața imobiliară, acum aproape cincisprezece ani, publicînd atunci un șir de articole destul de puțin „scorțoase” (mai degrabă eseuri, la drept vorbind) nu mă gîndisem că, odată, cîndva, acele simptome, ce descriam, vor fi comparate cu procesele ce s-au încheiat, spre a le verifica soliditatea așa cum se încerca, pe vremuri, banul cu dinții. Ceea ce scriam pornea din ideea de a face **binele**, atît cît mă pricep, fără a ceda măcar un milimetru vreunei îndoieli oculte ori „învîrteli de context”. Abia apoi venea, fără să o fi luat în calcul cu prea mare stăruință, certitudinea că **totul se verifică în timp** și se confirmă ori se respinge. În destule cazuri s-a dovedit că am avut dreptate. Căci, la drept vorbind, comparate cu scenariile de atunci, realitățile de azi le întăresc îndeajuns de mult fiindcă, în ultimă analiză, prognoza se supune **probei verității** și asigură credibilitate celor ce o emit.

La gîndul că, încă o dată, la fel ca și în alte rînduri, vom avea ocazia să citim, în materie de previziune imobiliară, tot soiul de bizarerii cu caracter de „analiză de piață” intitulate pompos „consultanță” (cum se observă adeseori cîte o publicație „cu caracter

economic”) m-am gândit, în decembrie 2003, să elaborăm o prognoză chibzuită, pe care să n-o tulbure nici accesul propagandistic și nici dramatizările larmoyante ce se mai constată în unele ziare ce nu fac decît să încurce și să împiedice privirea clară.

A rezultat, pe atunci, un document ce ar merita privit cu luare-aminte și recitit spre a se pune alături cu tot ceea ce s-a desfășurat ulterior. Aceea nu era, propriu-zis, o „estimare” ci un „raport” în spatele căruia stau, îndeobște, atît statistică și „studii de caz” cît și prognoză economică adaptată „de la ansamblu la situațiile particulare”; nu era, de asemenea, o profetie, căci în materie de prognoză nu „lucrăm” cu vrăjitorii. Și mai era – acum trebuie subliniat cu o linie groasă – **cel dintîi raport de prognoză anuală, imobiliară, publicat vreodată în România**. Citit acum, după cîțiva ani, el apare „construit”, organizat și agregat corespunzător, ba, poate chiar, formulînd și **maniera de expoziție și metoda de lucru**. De fapt, s-ar putea spune că **a creat disciplina**.

Esențiale sînt, în această materie, **cunoașterea domeniului** – începînd de la categoriile diversificate de operațiuni și pînă la structura socială ce acționează – apoi, **potențialul**, ce desemnează forțe interne ce se vor consuma cîndva, ireductibil, și, în cele din urmă, **obiectivele generale cu caracter colectiv**, mai direct spus „încotro se îndreaptă ansamblul”. Inutil a se observa că, spre a se obține concluzii credibile sînt necesare metode și practici întrunite, fiind obligatorii utilizări de surse ce provin „din toate direcțiile”.

Aceasta era, la drept vorbind, **doctrina** care, atunci cînd devenise „aplicație practică”, mi-am închipuit că va folosi și că, deci, nu lucrasem nici de data aceasta în zadar. Însă efectul a fost mai profund decît se anticipase căci **prognoza** de atunci, șocantă și prin caracterul de prioritate, deveni, pentru cîteva săptămîni, cel mai comentat document economic de început de an. De fapt, era cu neputință să fie altfel căci **viziunea temperată, observațiile precise ce vehiculau semnificație socială**, decisivă, de fapt, într-o „piață polarizată” cum este „imobiliarul” aici, la noi, ca și **documentația adunată în mod laborios și specializat** erau argumente solide ce se arătară valabile și au dat efect pozitiv.

Dar într-un mediu dezordonat și aproape **misticoid**, unde răsar cele mai stranii și insolite legende și unde modul ușuratec în a se exprima este frecvent deși caragialesc, astfel de documente

analitice și moderate plac și interesează doar pe aceia care nu confundă „interesantul” cu „senzaționalul”. Căci atîta vreme cît **piața imobiliară** este o lume ce vehiculează bani mulți și unde se poate cîștiga dar se poate și pierde, adeseori tot atît de ușor, **senzaționalul și propagandisticul** nu creează perspectivă stabilă ci confuzie și ambiguitate, lăsînd – peste realități – perdele de fum ce adăpostesc personajii ce acționează gangsterește în lumina puțină. La noi, cu cît apar fenomene mai intemperate ce cresc temperatura unui domeniu, cu atît se nasc ipoteze, basme și fandacsie, ce acoperă faptele și împiedică privirea să pătrundă mai departe de **versiunea interesată**. Dar în această materie, înainte de a fi „analiză fără cusur” și previziune clară și necontestabilă, capitală rămîne **morală**.

Tot ceea ce am dat, am dat cu încredințarea că folosește și, în ultimă analiză, în aceste alcătuiți nimic nu fusese ipoteză aventuristă și nici „vrăjitorie”, ceea ce detest, la drept vorbind, ci viziune echilibrată, privire socotită și vorbă pronunțată cu responsabilitate. Căci, de fapt, în acest domeniu, nu este loc pentru improvizație și mică învîrteală baltică de felul încercărilor ludice care vor să vadă dacă „ține” povestea. Acolo unde se pun în joc (joc serios, adeseori grav, nu „jocul la ruletă”) **bani mulți** (dar „ce bani” nu sînt mulți?), **mize de viață și multe iluzii** nu este permis a se spune, cu privirea inocentă, minciuna pioasă și este dezonorant a se divulga concluzia „aranjată” ori îndemnarea plătită spre a se face doar „așa cum trebuie”, adică în forma „convenabilă”. În timp, totul se verifică și „se încearcă” verificîndu-se în lumina realității incontestabile ce ajunge să se configureze din virtualități.

Ca și în alte rînduri, voi spune și acum că, în afară de concluziile ce rezultă clar și distinct dintr-o observație continuă a pieții imobiliare ce datează de aproape un deceniu și jumătate, nu voi expune în public nimic altceva decît ceea ce știu precis și se verifică prin fapte nu prin interes mărunț, combinație sau „înțelegere”. Căci, spre deosebire de alții, eu am, și în această materie, ca și în altele, **operă și „cotă”** și stabilitatea acestora este obiectivul meu ireductibil și, de fapt, ceea ce îmi propun cu precădere. Căci „a cîștiga bani”, deși mi se pare inerent cînd există „valoare” ce trebuie plătită, nu este important decît atunci cînd **se cîștigă cu onoare, cu efort ce traduce „lucru făcut și încheiat”** și, mai

cu seamă, **contribuție la Binele ce trebuie să-l aducem în lume** din abstractul unde se găsește.

Iată de ce, și de această dată, concluziile ce m-am hotărât să public aici merită întâmpinate cu prețuire fiindcă, întâi de toate, dau sentimentul că „vorbesc” cu vocea lor, fără să asculte de câte un dirijor ocult.

Dar pe lângă aceste îndemnări ce par, în lumea apucătoare și ignară de azi, a fi „de modă veche”, mai sînt și altele, cîteva, între care, totuși, ideea de **acțiune socială** trebuie să se sublinieze, căci are însemnătate și greutate. Căci, la noi, înainte de a fi „afacere” (ceea ce și este, de fapt) „imobiliarul” ilustrează, într-o formă uimitor de conținutistică, **starea vieții naționale**. Aci se reflectă, ca într-un „loc geometric” de adaosuri ce par întâmplătoare deși nu sînt, toate componentele ce au însemnătate și contează istoricește și care, în cele din urmă, exprimă într-un chip uneori nedeslușit **ce sîntem astăzi și ce putem să devenim mîine**.

SCENE CU NEO-MIGRATORI

Recitite atent și fără prejudecăți, **încercările de a privi prin ceața timpului**, strînse aici, parcă întâmplător, dau un sentiment de straniețe ce ar trebui explicat. Ele arată realități cu un grad oarecare de normalitate și nu seamănă decît prea puțin cu dezvoltările ce au adus astăzi, la noi, un climat șocant, irațional, populat de fantasmelor sumelor uriașe de bani. Modificările ce s-au produs față de ceea ce descriu aici, apărură, în doar cîteva luni, la proporțiile de atmosferă irespirabilă ce se întîlnesc acum, deși ele, într-un anumit fel, se puteau prevedea anterior și le prevăzusem fără a le bănuși amploarea de pîrjol unde, printre limbile de foc, dansează Satana. Acestea vor fi însă obiectul altei cărți, ce se va naște, cu probabilitate, destul de curînd.

Acum voi spune doar că, oricît ar părea de paradoxal, nu mi se pare că am greșit decît prea puțin în calculele ce am desfășurat ca un actor pe scenă, aproape gîndind cu voce tare. Oricine se va încerca să verifice, comparînd formulările de aici – reieșite din supoziții, raționament și, poate, inspirație – cu **istoria evenimentelor consumate**, va observa că există mai multe diagnostice corecte decît nepotriviri și că **ansamblul ipotetic** seamănă cu factologia manifestă.

Eu însumi am pensat, ca să „încerc” tăria formulării, vreo zece-cincisprezece concluzii diferite și mi-am dat seama că stau pe picioarele lor și au soliditate în conținut și aspect. În doar câteva locuri am greșit, întâi de toate acolo unde am preconizat modificări „în sus sau în jos”, traducându-le, deci, într-o manieră statistică.

Aceasta înseamnă, de fapt, că **procentele** nu se pot socoti corect decât **a posteriori** și că oricine încearcă a le dibui închipuind fracții precise în viitorul indefinit săvârșește o eroare de metodă pe care nu o voi mai repeta. La drept vorbind, s-a și produs dintr-un gen de exuberanță ce seamănă cu a „falșilor profeti” care, presimțind **sensul misterului**, nădăjduiesc să-l dezvăluie epic atunci când el, de fapt, se revelează prin sine „încifrat”, vorbind, astfel, în fabule și paradigme. În această materie, puteam călca alături de **căile ce se deschid**, greșind din impulsivitate, nechibzuită ori iluzie umană ce merită înlăturată, și corectată bineînțeles, când se dovedește nefolositoare. O anumită absolvire de vinovăție aș merita, poate, dacă va exista îngăduință.

În schimb, nu îmi pot ierta o eroare capitală ce nu se observă, de fapt, decât de către examinatorul „cu viziune”. Aici intelectualul idealist, care am rămas, a căzut încă o dată în **iluzia finalistă**, închipuindu-și că o anumită „organizare organică” ar fi posibilă și că este aproape chiar. Scriind că, la noi, **piața** se orînduiește după forțe interne și după „reguli proprii” și că dispare „intervenția administrativă” ce perturbă, de obicei, întregul, am uitat, pentru câteva clipe esențiale, că descriu o realitate din România. Acest fenomen nu se poate produce aici. Noi încă nu avem înțelegerea **directivei interioare** ce trebuie ascultată și deslușită spre a o traduce în act și, fiindcă ne manifestăm cu un voluntarism stupid, corespunzător folosului individual ori tribal, nu avem strategie, model istoric și țel colectiv distinct și recunoscut. Orice Stăpînire ce se arată își impune **cît** și **ce** o favorizează, știindu-se ilegală și apucătoare. Nimic nu pare a se articula sub presiunea intervenționismului aparent arbitrar și care însemnează, în fapt, mod de a extrage materie vitală prin procedură de parazit. Aceasta pare a repeta scenariul jafurilor întâmplătoare dar permanente în perioada popoarelor migratoare. Oricine descalecă aici stabilește regulile lui, ia ce îi face trebuință și pleacă în zările necunoscute.

În acest climat, orice sfortare în vederea continuității se vede culcată, periodic, la pămînt. Căci **neo-migratorul** ce stăpînește

nu-i pricepător de nimic în afara propriei ideologii acumulative iar dacă i s-ar cere să rînduiască, totuși, ceea ce administrează, nu ar fi capabil nici chiar dacă ar voi. El reprezintă doar **clipa jafului** și ilustrează intervenția hazardului într-o ordine posibilă, ce stăruie în a se formula și nu reușește. Sensul făcut vizibil nu se înnoadă spre a se înțelege de la un moment la altul și însăși tendința de a se închea se înlătură cu nepăsare. Acesta este nu doar hazard ci o varietate a haosului – ori asemănător cu el – ce pare a fi adus de Cel Rău. Ideea însăși că noi am fi **sub ocupație**, ce se invocă uneori, își arată astfel lipsa de consistență căci ocupantul, dacă ar fi, ar însemna regulă și direcție ce sînt stabile și îl slujesc cursiv; aici avem un fel de accese fără alt rost decît confiscarea muncii naționale ce lasă în urmă doar un teren incendiat unde punctele cardinale nu se mai întrevăd.

Privit însă mai de sus, spectacolul capătă alte proporții și parcă un aspect de grandios de evhologhiu. Căci îndărătul a ceea ce ne apare drept incidental începe a se întrevede Marele Hazard, de fapt impenetrabila taină ce ne include și ne stăpînește. Aici nimic nu ne ajută în a face totul deslușit căci poate „încercarea” ce ni s-a dat însemnează că ne vom regenera, dacă așa s-a hotărît, ori că, de la o vreme, limba în care a scris Eminescu va fi o limbă moartă.

20 iunie 2005

(Prefață și Postfață la „Apologia Hazardului. Mic îndreptar anual de plasamente” și câteva „Scene cu neo-migratori”, 2005)

„O ȚARĂ TRISTĂ, PLINĂ DE HUMOR”

Eseurile publicate în „Apogeul derutei. Zece eseuri despre Vremea ne-așezată” nu sunt „prognoză imobiliară” decât prin ocazie și punct de pornire ori, mai degrabă, sunt, întâi de toate, examen într-o realitate ce traduce, cu o acuitate ceva mai mare, unde se găsește România astăzi și, urmând demonstrația, poate că și mâine. Căci dacă nu vom spune că „imobiliarul” – arătând împrejurările vieții curente și „locul”, nou sau „vechi”, ce se stabilește drept „sălaș” ca și felul ce se așterne în faptă inteligentă munca de orice fel – reprezintă „foaia de temperatură” a unei societăți nu vom înțelege decât prea puține din cele ce presupun „starea

națiunii". Acesta este, sau poate fi, dacă se întrebuițează spre a se observa corect, cristalul fidel unde se observă prin răsrângeri linii și direcții ce doar se întrevăd altfel însă există și adeseori chiar dau sens și directivă.

La noi, directiva este, azi, alta decât ceea ce ar fi fost de folos și imaginea ce rezultă aduce mai degrabă stupoare și decepție. Căci în loc să ne organizăm energiile spre a ne afirma într-un viitor ce conține incertitudine și tematică de îngrijorare, noi le risipim cu iresponsabilitate și îngăduim a ne rătaci pe căi ce nu duc, la drept vorbind, nicăieri. Apare acum, într-un mod uimitor de pregnant, o capacitate de a ne iluziona ce nu se întrevedea la acest popor cuminte ce nu cuteza să viseze fără suport căci nu își afla timpul trebuitor pentru reverie în lunga lui noapte, anterioară, de trudă istorică. Acum, o combinație stranie de **paradis artificial și de efect de fericire indus** și întreținut stricăt nu doar felul de a vedea lumea ci și principiile de a o înțelege. De aceea noi încuviințăm, fără nici măcar a da semne că le simțim, atât dispariția proprietății de teritoriu cât și „retragerea statului din istorie” sub forma unei semi-năluci ce nu mai reprezintă pe nimeni și, în fond, nimic. Noi îngăduim lichidarea „clasei fundamentale” (ce a cultivat câteva mii de ani pământul ce mâine nu îi va aparține) și privim, cu nepăsare, cum „călăul” își deposedează „victima” inocentă prin spirit apucător, viclenie și întrebuițare de instituții. Ceea ce era cu neputința de imaginat altădată, și s-a deplâns propagandistic, se produce acum. Acum o întreprinde Stăpânirea prin introducerea simultană a impozitului pe teren arabil și fâneață și a despăgubirii „viagere” – cu o sumă chiar mai mare decât s-ar obține dacă ar cultiva ogorul – a celor ce urmează să înstrăineze. Acum are loc, deci, ultima des-proprietărire a țaranului român, făcută de bunăvoie și la prețul a 2-3000 de pâini pentru un hectar.

De fapt, după ce ne-am vândut, cui a știut să plătească, puțin și prost, Arendașului titular tot ceea ce se întreprinsese până azi prin munca națională, punând pe teighea trecutul și stabilitatea de popor înrădăcinat, ne vindem acum viitorul visând să obținem „case pe datorie” și, deci, arvinind „munca națională” pe mulți ani, de acum înainte, și fiind fericiți a ne așeza în jugul șerbiei ce ni-l așezăm singuri și cu entuziasm.

Acestea se întrevăd din aceste pagini care, având un grad de amărăciune, ne arată, totuși, că naivitatea ce ni s-a atribuit

este doar părere și că, înțelegând uneltirea, vom avea și puterea de a o elimina cândva, trimițând-o acolo unde îi este locul, adică în Infernul de unde a venit.

(Prefață la *„Apogeul derutei. Zece eseuri despre
Vremea ne-așezată”*, 2005)

CÂTEVA GÂNDURI DIN „VREMEA DUCĂI-VODĂ”

Când am încheiat de pus la un loc eseurile ce cuprind această carte, am rămas o vreme pe gânduri observând că, trecând vremea, tot ceea ce scriu capătă un aspect de bilanț sau, mai bine zis, de „așezare în timp”. Aceasta este, de fapt, consecința locului unde, fără să încerc să mi-l fac, mă situez de la sine prin însăși acțiunea desfășurată pe un interval mai lung decât cele obișnuite. În ceea ce privește „imobiliarul”, eu sunt „istorie”. Vremea mea este vremea „pionierilor” și a marilor iluzii, care acum s-a dus. „Pionieratul” însuși a fost timpuriu. În 1991, am scris cele dintâi articole de „consultanță imobiliară” de la noi și această „deslușire de fenomene” a continuat până azi, manifestându-se în câteva sute de eseuri, analize și sinteze. Unele s-au adunat în cărți, peste 10, în această tematică, creând unora ideea că aș fi „cel mai important autor de cărți în imobiliar” de aici; ba, încă, acum trei ani, cred, cineva cu reputație în viața publică scria și că „dacă piața imobiliară nu ar fi existat, ea ar fi trebuit inventată după aceste cărți”. Unele au căpătat notorietate, precum **„România în anul 2010”**, un eseu de filosofie socială tradusă în imobiliar, sau ipoteza de „mare oraș”, enunțată în 2004, în studiul **„Megapolis Valah”**, unde sunt incluse „o sută de principii doctrinare” pentru evoluția Bucureștilor, în orice caz absolut diferite de haosul apucător de acum. Mulți au caracterizat rubrica mea din **„Casa Lux”**, susținută vreme de cinci ani dar devenită și ea istorie, ca un „far” în acest domeniu deși năzuința mea a fost întotdeauna ceva mai puțin ambițioasă. Pe oriunde am trecut am încercat să nu trec degeaba și am lăsat câte o urmă, cât de puțin vizibilă astăzi când „uzurparea” începe să devină metodă și maladie publică. Oricât aș fi de modest – căci sunt – e cu neputință a se contesta că am introdus, în această materie, atât teme cât și metode și, până la urmă,

formulări ce au devenit folclor și în aceste timpuri circulă ca și cum ar fi fost create de „anonimul popular“. De altminteri, azi, când se citește pe sărite și nu se citează niciodată, a vorbi despre „marele bolnav al Europei“, despre „banii imaginari“ din credit, despre „plantațiile de vile“ sau „capitala cu cel mai ridicat risc seismic din Europa“ (acestea ca să pensez doar câteva din zecile de patente de formulă care circulă fără autor deși îmi aparțin) pare firesc dar îmi asigură perpetuarea prin creație dincolo de clipa cea repede trecătoare. Atitudinea este inteligibilă (deși nu convine moralmente) căci în acest haos instalat cu sistema mulți nici măcar nu mai știu nimic – și nici nu doresc să aflu – despre ceea ce se petrece aici înainte de ei, sau de „vremea lor“, închipuindu-și că lumea era întocmită în epoci anterioare întocmai cum se prezintă acum.

Cât privește ceea ce se cheamă „mediu de afaceri“, nu am stat cu mâinile în sân și nici nu stau. Cam toate organizațiile „imobiliare“ (profesionale ori de asociere în patronat) m-au găsit printre inițiatori iar la câteva am fost inițiator unic. Acum patru-cinci ani, erau unii care îmi spuneau „patronul care schimbă legea“ căci, la începutul lui 2000, am creat „contestația organizată“ a unei nenorocite Ordonanțe de Guvern (de fapt, o simplă „conspirație economică“ făcută pentru a se înfrupta un grup definit din banii altora, calapod multiplicat ulterior de multe ori, în această țară nedisciplinată) și, prin adeziunea unei majorități impresionante dar și a câtorva căzuși hotărâți (între care unii, precum Dragoș Dragoteanu și Emil Giurgiu, trag și astăzi ponoasele), am reușit să aducem, dar pentru nu știu câtă vreme, realitatea la normal.

Am fost alături de Mariana Brăescu, în 1991, când a fondat presa imobiliară din România (odată cu revista „Casa“) și în 1994, când – inițiind **„Fenomenul Casa Lux“** – a dus acest gen de jurnalism la dimensiunile lui clasice, având merite istorice pe care astăzi i le uzurpă toți, și concurența „scrisă“ și televiziunile.

Ceea ce se cheamă astăzi „piață de lux“, conținând palate, castele și conace și mistica „vilă“ – care, ajunsă ca noțiune în gura agenților imobiliari de azi, trezește o excitație dătătoare de frisoane la gândul unui comision gross – am creat-o eu în România cu peste 12 ani în urmă, la vremea când „imobiliarul“ era, ca meserie, simplă vânzare de apartament de Berceni. Am creat instituții, „format jurnalistic“ astăzi răspândit pretutindeni și am avut nu doar idei ci și mișcări în direcția traducerii lor în concret. Din 1997,

când noi am fost, cu „Casa Lux“, prima companie românească prezentă ca expozant la MIPIM, „Târgul universal de la Cannes“ (un „Oscar al imobiliarului“) și până azi nimeni nu ne-a mai călcat pe urme în acest fel și nici măcar Statul Român nu s-a învrednicit să plătească pentru acest gen de promoție ceea ce și-au permis, la acea vreme, Mariana Brăescu și cu mine, adică doi particulari. Am făcut atunci, cu mâinile mele, și am plătit pentru tipar, numărul unic din **„Proprietăți în România/Romanian Properties/Propriétés en Roumanie“**, o revistă multilingvă unde cam tot ce însemna, în acel timp, temă, personalitate, „imagine a pieții“ s-a introdus într-un ghid ce are însemnatatea istorică inevitabilă. Însă toate acestea s-au uitat ori a existat „voința sălbatecă de a le uita“. S-au uitat (fiindcă așa este mai comod și mai eficient aducând nepăsarea de profitor) și cele dintâi „rapoarte de piață imobiliară“ ce am publicat începând cu 1995; unul din ele, și cel mai important, conținând prognoze pe cam zece ani, am să-l republic curând ca să se vadă că nu am greșit defel și că multe concluzii de acum circulă în folclorul imobiliar ca fiind „creația fondului anonim“. În același mod circulă, de parcă ar fi creație populară, și majoritatea încheierilor din „rapoartele anuale“ de prognoză, ce public la sfârșitul fiecărui an și distribui gratuit, în ideea de a ajuta o clarificare colectivă ce este astăzi mai necesară decât multe așa-numite „priorități“.

Dar, la drept vorbind, există, la noi dar și aiurea, un „paradox“ al pionierului, „făcut uitat“ de cei ce îl deposedează – prin fraudă – de merite și îi sustrag din aportul de valori deși ceea ce nu se poate înșfăca de către prădător este tocmai „documentul cronologic“, punctul zero, momentul când „un ceva“, de orice natură ar fi acesta, apare pentru întâia dată Pământ sau într-un loc anumit. În acest univers de repere clare nu pot exista discuții sau ipoteze ci numai **atestat precis și probă scrisă**. Astăzi puțini mai știu că așa-numitele „standarde ocupaționale“ pentru profesiuni (agent, consultant și evaluator) s-au făcut în 1997, în cadrul unui program european COSA, de către mine, Mariana Brăescu și admirabilul „papă al evaluatorilor români“, ing. Bădescu. Când am citit, recent, că sunt câțiva „activiști recentți de imobiliar“ care se împăunează că vor face (căci ei întotdeauna „fac“ în viitor, nu în trecut!) „standardele profesionale“, pentru întâia oară la noi, m-a cuprins un sentiment de deșertăciune universală căci ideea însăși de a descoperi roata a milioana oară este și ridiculă și petulantă.

Distanța de mentalitate între ceea ce descriu ca „făcut” și scenografia „celor veniți acum ca pe un teren pustiu”, acționând ca barbarii, este esențială. Eu am văzut „imobiliarul” ca oglindire de situații sociale și de stare istorică dacă nu chiar antropologică și nicidecum ca o „afacere” înțeleasă cu cinism și prin dorința de a se îmbuiba irațional. Despre aceste strădanii s-au scris cărți în România și se vor scrie și în alte părți unde ceea ce am dat până astăzi a pătruns fără să fac vreun efort. Dar suntem în România, nu doar la Porțile Orientului ci și în mediul unde triumfă neobrazarea patentă.

Am fost, și rămân, un „pionier” și nu un „fondator”, nici vorbă de așa ceva. Eu – de fapt: noi, câțiva, foarte puțini – am făcut „pionierat” pentru ceea ce trebuia să fie „imobiliarul de epocă recentă” dar „fondatorii imobiliarului la români” nici nu poate fi vorba să fi fost. Acesta, ca și multe alte activități, are **o istorie de cicluri lungi** și voi scrie cu plăcere, destul de curând, o cârticică de însemnări despre „tranzacții de altădată” și chiar despre „piața imobiliară” de acum două sute, trei sute de ani, aducând nu dovezi (căci nu este nevoie deși „omul nou” își închipuie cu stupiditate că lumea începe cu el) ci o imagine tulburătoare asupra a ce suntem noi înșine în ceea ce nu s-a modificat; din păcate mai mult în rău decât în bine. **Diferă nu schemele ci titularii.** În lumea de averi bisericești de acum câteva secole, unde „egumenul de la Radu-Vodă” și „egumenul de la Mănăstirea Antim” își împărțeau „sferele de influență” în București, există mult din „împărțirile” de tematici și de domenii ce se reclamă astăzi ca fiind rodul „capitalismului oligarhic de grup”.

Unii cred că astfel de fenomene ar fi numai „foarte vechi” și „foarte recente”, închipuindu-și că istoria se întrerupe și că „Vechiul Regim” nu ar fi cunoscut „activități imobiliare”; dar această impresie nu este adevărată. Și în această materie perspectiva noastră istorică este încețoșată de prejudecăți. De fapt, oriunde este „om” și, deci, „loc” și „sălaș” există „imobiliar” nu atât ca afacere (deși, evident, că și aceasta) cât, întâi de toate, ca realitate socială definită istoricește. Ar fi, deci, absurd și indemonstrabil să ne imaginăm că acum douăzeci, treizeci de ani, patruzeci de ani nu se vindeau și nu se cumpărau case și nu exista „chiria” nu doar ca noțiune de manual ci și ca „mod de viață”.

Continuitatea în unele metode, de fapt universale, impresionează și va trebui studiată cu mintea mai limpede și după ce

trece isteria inflamatoare și păguboasă de azi. Până și „oamenii de paie”, răspândiți acum, existau în acele vremuri, pe când interdicția de a deține mai multe proprietăți era rezolvată prin mecanisme de natură „fiduciară”, ca și astăzi, când nepoții, soacrele și progeniturile celor ce stăpânesc sunt mari latifundiari sau proprietari imobiliari cu mare avere injustificabilă.

De fapt, ceea ce se cheamă, de obicei cu un termen pompos, „mediul de afaceri imobiliar” de la noi este dezvoltat acum artificial și haotic. Mult din „răul românesc” se manifestă și aici. Apoi, aici mai tot ce se face se face cu o lipsă totală de „spirit nemțesc”, adică fără un proiect clar și, de fapt, fără „gospodărisim”. Toate se proiectează în ficțiune și cu irealism: vrem să dezvoltăm turismul – unde aici potențialul este uriaș – deși nu avem „druhuri”, lăsăm să se lățească orașele deși în „noile sate de miliaritari” nu curge decât apă din fântâna proprie și abia câte o vagă legătură la gazul metan încălzește casa și apa casnică iar la Snagov (care este un extract de „realitate negativă”) domeniile ridicate de „les nouveaux riches” își scurg dejectiile în apa lacului devenit mort, de fapt o haznă colectivă unde, câteodată, „vipurile” se îmbăiază.

Suntem într-o fază convulsivă, de fapt previzibilă, unde Marile Manevre se fac în spatele ușilor închise: „ciclul agenției imobiliare” este încheiat iar „ciclul consultanței” încă nu s-a constituit dacă va mai apuca vreodată să se constituie și nu va fi înlocuit de **„cartelul caselor de avocatură”** ce face și desface totul în această țară.

Dar, până la urmă, aici, cine vrei și cine nu vrei (de la avocați, notari și funcționari de stat și până la metrese, „samsari” și „băieți fără meserie, dar buni la toate”) se ocupă de „imobiliar” cu gândul de a-și extrage un „ce profit” prin învârteală, presiune sau „joc de bursă fraudulos”. Urmează **instituțiile, a căror acțiune parazitara este fenomenal de brutală și sfidătoare**. Ați mai pomenit în lume un Stat care să fabrice legi iscusite numai ca să-i oblige pe cetățeni să-și vândă pământul ieftin? Eu n-am mai văzut așa ceva. Unii se străduiesc să ne compare cu alții și ne indică soluții ce ni s-ar potrivi fiindcă s-au dovedit a fi potrivite aiurea și, deci, ar fi compatibile și la noi. Dar totul rămâne în sugestie și în proiect. În această materie, România este în mod categoric excepția sau poate chiar „poligonul de încercare” reprezentând „cazul atipic” dar nu „excepționalismul” ce se ia în derâdere deși antropologic

el există. Situația de ansamblu are nenumărate puncte incomparabile cu ceea ce aflăm aiurea căci, ca să exemplific, avem un procent uriaș de proprietari de locuințe comparativ cu alții, ce se mulțumesc cu „viața cu chirie“, și, cu toate acestea, o cerere sălbatică de locuințe. La noi, creșterea de prețuri în numai trei ani recentă a fost, în materie de locuințe orășenești, de peste 350% și uneori chiar și mai pronunțată iar la vânzările de terenuri periurbane a trecut, adeseori și nu în prea puține locuri, de 500 %, constituind un fenomen bizar și cu unicitate care, deși inexplicabil ca orice mister, a căutat să fie, totuși, explicat. Unii au atribuit aceste lungi febricitări prin aceea că, aflându-ne „în prag de integrare“, ne manifestăm scolastic fiindcă întotdeauna prin acest gen de „includere“ prețurile cresc; dar în Bulgaria, ce ne însoțește „cot la cot“, prețurile sunt uluitor de scăzute și nu dau semne că ar începe să se umfle prea curând în felul unui aluat. Noi avem, însă, „prețurile unei țări ce a trecut printr-un război“, având cote apropiate de Serbia și, deci, de Belgrad, unde șirurile de distrugerii sistematice au alungat mase enorme de la casele lor și pe mulți i-a lăsat fără acoperișuri deasupra capului. Originea acestor distorsiuni galopante este diferită și nu se poate pune în seama unui singur **motor de schimbare generală** deși un punct de sprijin constă în „aportul de bani“.

Aici sunt, însă, voci ce se întreabă, ca să exemplific, de ce „prețul apartamentelor crește și, deopotrivă cu el, și prețul chiriilor“, deși concluzia de manual este contrară, și ar vrea să știe cine câștigă din aceste anomalii și „cât“. Și acesta este efectul „Marelui Joc“, unde totul se face la „**momentul maximei ocazii**“. Sunt unii care încă mai cred că aici am mai avea „o piață imobiliară clasică“ și definită de fenomene proprii, ce aparțin cu precădere acestui domeniu când, de fapt, ceea ce socotim astăzi a fi „imobiliar“ nu mai este decât o anexă a „pietii de vânzare de bani“. Aici nu se mai lucrează decât la proporții modeste prin economii, aport divers dar personal sau cu „câștig de firmă“ fiindcă procentele ridicat provin din „bani imaginari“ oferți cu iscusință de bancheri și care nu sunt decât o „vânzare a muncii naționale“ din viitor. Totul, sau aproape totul, este un șir de manevre de bursă unde obiectivul principal nu are decât prea puțin obiective sociale sau de întărire a economiei în ansamblul stabil ci mai degrabă o „**culegere de**

bani” organizată, de pe o piață ce se urmărește tot atât de atent ca și speculațiile cu acțiuni. Dar nu se urmărește de către Stat!

Statul, aproape dispărut, lasă o libertate de „teritoriu vacuizat” pentru tot soiul de procese stranii ce ne inundă prin potopul de mall-uri în orașele sărăciei endemice și prin „centrele de afaceri” acolo unde „marile contracte” se încheie cu doar câteva cuvinte potrivite la restaurantul preferat de Stăpân. Ceea ce se observă în această materie este „aculturația” căci acestea sunt fenomene de importanță aplicate greșit și pierzător. Așa-numita „piață” se completează astăzi – în limbajul abraziv al „specialiștilor” – cu „portofolii noi” care par să „facă bani destui” și, uneori, și produc câștig în acest moment dar „la sfârșitul jocului” vor deveni doar niște clădiri ce vor trebui reconvertite. Ca și în alte tematici, și aici „geografia investițiilor” este, de obicei, greșită. Nici măcar în Turcia nu există „mall-uri” în mijlocul orașului (căci „Galleries La Fayette” din Paris sau „El Corte Ingles” la Barcelona, nu sunt mall-uri!) dar la noi sunt, și intenția unora este să le întindă până chiar în preajma Ateneului sub privirile prostite ale unei majorități ce își pierde vremea cu privitul la televizor. Simptomele de febră ridicată într-o **țară „scumpă” locuită de cetățeni săraci** împing pe unii să-și imagineze catastrofe de piață, prăbușire ori măcar „blocaj”, **crezând că, totuși, România ar fi o piață imobiliară și nu o imensă masă de joc cu funcționare planificată ocult**, ceea ce și este, la drept vorbind. Dar un „blocaj” nu mai este posibil acum fiindcă l-am avut deja vreme de câteva luni în anul ce a trecut. Acum totul se joacă la ruletă, după un principiu clar și dramatic: „ori/ori” ceea ce, prin traducere, însemnează „prețuri din ce în ce mai mari” ori „prăbușire cu zgomot asurzitor”. Spectacolul este palpitant dar viitorul lui depinde de regia ce se preconizează și care, ca și în Occident, se definește prin „marii vânzători de bani”. Aceștia nu pot pierde totul de vreme ce supraveghează totul dar, la noi, o retragere chiar treptată produsă de ideea că „profitul începe să scadă” (și însoțită de strămutări de fonduri în „piețe emergente” de oriunde) ne va aduce un mic dezastru cu efecte ce nu se pot anticipa acum. Iluziile felurite apar, totuși, ca semn al gândirii credule și naive și se manifestă, între altele, și în părerea că „investiția străină” ar veni echilibrat, îngrijindu-se de viitorul orașelor și, între acestea, al Bucureștilor. Despre aceasta, însă, nici nu poate fi vorba căci nici un capital în sine nu „menține echilibrul” dacă este lăsat

să acționeze liber ori în complicitate cu autoritățile, așa cum este astăzi, la noi.

De fapt, acest iluzoriu echilibru este de neconceput căci pretutindeni în lume antreprenorul urmărește profitul și nu are o atitudine filantropică sau protecționistă în materie socială. **„Ideologia pârjolului prin ban“** se răspândește cu virulență și nu e cu putință a fi oprită cu puterile ce dispunem noi. Aceasta este lupta surdă dintre „foamea de câștig“ și necesitatea istorică, înțeleasă prin interes social și cu măsuri ce sacrifică (sau diminuează) „profitul imediat“ în favoarea întăririi colective.

În acest mediu stăpânit de „hazardul aparent“ orice ipoteză de previziune cade și, până la urmă, nimeni (decât „stăpânii jocului“) nu poate să lege „an cu an“ în vederea unor calcule solide. Există prea multe fenomene nocive adunate irațional și prea multe variabile spre a putea să se facă prognoze pe un termen oarecare. Acum câțiva ani previziunile erau posibile și aveau destul reazem analitic dar astăzi, când „piața“ însemnează „potop de bani imaginari“ și Stăpânirea intervine exact atunci când trebuie pentru a crea ocazie favorabilă „cui trebuie“ fără să se știe nimic și fără a se putea anticipa măcar intuitiv **„geografia viitoarelor împărțeli“** cine face calcule procentuale cu anticipație greșește sau minte în mod premeditat. Mulți dintre cei ce ignoră acest mecanism cred însă că există „locuri“ și „regiuni“ unde s-ar putea „pune banii în mod profitabil“, visând că, totuși, „piața decide“. În această temă, eu nu aș zice „profitabil“, aș zice „sănătos“ și din această perspectivă „sănătatea“ nu prea mai există la noi. Există, însă, **un sentiment de primejdie continuă** tradus în forme diferite ce ne îngăduie abia rareori să îi înțelegem natura adevărată.

În imediat, „profitabil“ este totul pentru câțiva „organizatori de joc“ ce spoliază cu cinism. Pretutindeni, stricăciunea se manifestă cu alertete manifestându-se în maniera ramificată ce atinge viața de toate zilele a omului de aici. Iată, de pildă, „casa de vacanță“: și aici, „moda occidentală“ a triumfat. Cu mai mulți ani în urmă, fără să-mi închipui că această sincronizare ce împinge a se renunța la „casa de vacanță pentru toți“ se va răspândi cu repeziciune, încercasem să calculez că orice familie ce dispune de o anumită sumă de bani, nu prea mare, ar fi capabilă să plaseze totul inteligent, obținând măcar o „casă la munte“ și alta „la mare“. Astăzi, „reședința secundară“ nu mai este de închipuit decât pentru „marii

magnați" și, în anumite cazuri, pentru o neo-burghezie (de obicei „tânără”) ce practică așa-numite „profesiuni liberale” deși, în chiar această materie, „noua clasă” preferă să cheltuiască plătiind servicii de „turism de lux” în Caraibe și nici nu se gândește la „casa de la țară” ce constituia însăși esența „brătienismului”.

Cheltuiala de bani se petrece adeseori într-un mod aiuritor căci noi suntem, astăzi, o țară oarecare de „jucători de bingo” și de visători ce își imaginează că, într-o zi și printr-o minune, s-ar putea să câștige peste noapte „mult” și „sigur”. Și fiindcă adeseori unica avere este, la noi, „casa” ori „pământul”, ne închipuim că punând miza aici vom reuși să părăsim sărăcia și declasarea ce ne cuprinde. Oricât ar părea de curios, o anumită justificare există în această încheiere, aici, unde **imobiliarul a stricat ideologia muncii și renașterea simțului de proprietate despre care se face atâta caz ideologic**. Acestea sunt înlocuite de o desgustătoare atitudine de „împroprietăriți” și „îmbogățiți” prin ucaz care este repede stricătoare în materia agregării sociale solide și creează realitățile halucinante ce le trăim. În 1990, când un număr uriaș de „foști chiriași” a obținut într-o singură zi „proprietăți pe doi lei” cumpărate de la Statul sinucigaș – în rate ce au ajuns să însemne, în doar câțiva ani, prețul unui pachet de țigări – sentimentul capital de obținere de valori prin efort de orice natură – ce definește „proprietatea” – a devenit iluzie și atitudine nefrecventabilă. Tot ce a urmat a întărit această înțelegere eronată a însuși modului de a se constitui averea și a transformat „afacerile cu case” într-un simplu „joc” de câștiguri la scară diversă unde nu există decât prea puțină participare morală sau atitudine afectivă. Iar când „proprietatea de Stat” a început a se împărți cu o strategie fenomenal de abilă prin ceea ce s-a chemat „privatizare” (**dar, în realitate, o afacere imobiliară de proporții uriașe, ce nu s-a studiat nicio dată în aceste coordonate**) s-a sfârșit orice năzuință în a mai se crea aici ceva stabil, clar și treptat și o înțelegere sănătoasă a „puterii de investiție” atâta vreme cât totul se obține prin „combinație”, zeciuială și „cadou”. Vor mai trece mulți ani până când **„gramatica banului dobândit sănătos”** va putea să fie învățată și aplicată de limbile încurcate ale celor ce știu numai câteva cuvinte simple dar înzestrate cu eficacitate.

Sunt voci care, în această materie, se exprimă, însă, cu același pseudo-messianism stupid ce ne-a costat și ne mai costă

și își închipuie că odată ce vom deveni „europeni“ toate relele noastre statornice se vor înlătura și că, deci, prin „europenizare“ vom propăși. În această materie este în afară de îndoială că unele efecte vor fi cu siguranță, și nu exclud pustiirea țării ca „pe vremea Ducăi Vodă“ prin expatriere masivă ori prin vânzări de pământuri unde „vechea piatră de hotar“ a devenit încă de azi o noțiune fără conținut. Efectele pronunțate sunt însă de natură psihologică. Noi avem un gen de naivitate constitutivă și suntem sensibili la „legende“ factice, visând ușor și epic deși fără motiv aparent și de-aceea ne imaginăm că „integrarea“ va însemna o invazie de „străini“ cu buzunarele doldora de bani ce se vor zvârli în stânga și în dreapta, cu o repeziciune aiuritoare, îmbogățind pe „românii deștepți“ care așteaptă momentul propice. Dar ne amăgim. Pentru unii, deci, acest episod de „istorie lungă“ a intrat în categoria „fenomenelor miraculoase“ căci noi, ignorând natura acestei organizații administrative, am dezvoltat un fel de somnambulism nociv ce ne va costa mult și ne va mai rătăci încă o dată prin pădurea obscură a iluziilor nedefinite. Există și la noi un gen de finalism întruchipat ca un „sfârșit de istorie“ ce dezvoltă iluzia că, odată „integrați“, pretutindeni va curge numai lapte și miere și țara noastră se va include într-o mirifică „Pays de Coccagne“ unde nu mai este nevoie nici măcar a se munci elementar pentru că vom primi „de toate“ ca în socialismul utopic de tip fourierist. Dar cândășia dintre „stăpânii de meserie“, celnicii locali ce îi întâmpină cu brațele deschise vorbind în numele autohtonilor reprezentați prin șiruri de fraude iscusite și „distribuitorii patentati de imagini paradizice“ va lucra mult în malurile ce țin popoarele în ființă iar pe câteva o să sfârșească prin a le aduce în pragul lichefierii. Dar noi nu vom dispărea.

Și de ce aceasta? Fiindcă noi avem, în această materie, o experiență istorică însușită și care, în atâta vreme, și-a putut dezvolta anticorpii ce slujesc la echilibrul sistemului propriu de imunitate. Niciodată nu-l voi uita pe marele pictor și filosof Ioan I. Mirea care, acum aproape treizeci de ani, la Paris, îi privea cu milă pe localnici și venea cu uluitoarea concluzie, inteligibilă abia astăzi „Săracii de ei, ce s-ar fi făcut sub cizma rusească pe care noi o cunoaștem de atâta amar de vreme“.

Unii, citind aceste fraze își vor spune că sunt un „euro-sceptic“ însă această încheiere nu este adevărată. Eu sunt dintre cei care știu ca acesta este un proiect născut mort și mă preocupă

mai puțin ceea ce va fi în viitorul nostru „european“ cât ceea ce se va întâmpla cu noi după ce acesta nu va mai exista. Modelul Cataloniei, care evoluează „ca și cum“ s-ar afla în „post-istoria europeană“, mă tulbură cu o stăruință uimitoare și dacă am avea mai multă lărgime de vederi ar trebui să ne uităm la realitățile evidente și nu la ficțiunile ideologice care, aici, ajută – prin caracterul ademenitor – o categorie de creaturi de pradă a căror atitudine față de istoria viitoare nu-i decât nepăsarea trufașă și „consumismul“ ignar.

BUCUREȘTII RĂMÂN NUMAI ÎN VOIA LUI DUMNEZEU!

Când am revenit în România, întâi înainte de Paști și apoi pe la jumătatea lui Iunie, am nimerit în mijlocul unei fierberii surde dar evidente ce se traducea printr-un fel de „trezire“ a unor locuitori uimiți că, sub privirile lor absente, Stăpânirea batjocorește tradiția unui oraș ce însă nu își pierduse cu totul însemnele de memorie și, până la urmă, „identitatea“. Uimitor mi se părea că principiile din „Megapolis valah“, (cărțica mea apărută în septembrie 2004,) care, de fapt, reprezintă ipoteza pe care neo-feudalii de la București o evită pe cât se poate și nu o lasă să pătrundă în dezbaterile publice, erau invocate din mai multe direcții și arătau că soluțiile realiste cresc parcă de la sine și nu au nevoie de bibliografie.

Ceea ce m-a impresionat în această acțiune a fost, mai întâi de toate „orientarea“, adică „diagnosticul precis“. Pentru mine „conspirația economică“ în **materie de București** era demult indiscutabilă și așteptam doar momentul când se va dezlănțui (ori, mai bine zis, când va ieși la suprafață). Iată că acum se observă clar ca lumina zilei. Însă la noi, unde „monopolul ideologic“ este neînchipt de puternic nădejdea că se va putea realiza ceva consistent spre a o combate pare a fi apropiată de zero. Chiar dacă există „grupuri“ edificate și câțiva jurnaliști lucizi, adeseori am impresia că asist la discuții sterile între „profesioniști“ în ochii cărora precizia unui efect sau virtuozitatea unei soluții valorează mai mult decât viața celor ce trebuie să beneficieze de ele. Mai mult chiar, întreaga „croială“ mi se pare mai degrabă greșită. În loc să se privească ansamblul tematic și „mecanismele“ (care acestea sunt „motorul răului“) se invocă excesiv situațiile „punctuale“ și se deplâng

stricăciunile din Piața Regală și de la Catedrala Sf. Iosif când, de fapt, întreg Bucureștiul este asediat, stricat și schimonosit: parcuri „retrocedate cui trebuie și când trebuie” (astfel încât proiectul de „investiție” este gata de a fi aprobat), „zgârie-nori” proiectați să existe în orașul european cu cel mai ridicat risc seismic, o sfidare de ignorant obraznic față de tot ce însemnează tradiție, „loc cu memorie”, de fapt „sanctuar urban”, cartiere întregi masacrate în timp de 15 ani fără nici o reacție deși acestea ar fi trebuit să fie declarate „rezervație urbană” etc. Pretutindeni o tăcere quasi-complice afară numai de câteva voci rătăcite și „eretice” care, la vremea lor, au spus ce au avut de spus, vorbind în deșert. În rest, „asociere în rău”, frică și slugărnicie. Așa-zisa „societate civilă” (de fapt-niște organizații constituite ad-hoc pentru a pune bifa în tematica drepturilor cetățenești) nu a existat ca atitudine și nu există nici acum iar reacția cetățenească spontană, manifestată recent, nu-i decât o trezire târzie, care trebuie să întâmpine răspunsul cinic al unei Stăpâniri organizate militarmente și care, obișnuită să hotărască arbitrar, se miră, cu dispreț, acum, când cetățenii nu se mai arată a fi doar „vitele” aduse la tăiere în cabina de vot.

Mulțimea temelor rezolvate discreționar (și care, deci, nu mai pot fi întoarse în punctul de început) este atât de nemăsurată încât ar fi necesară o armată de voluntari care, după ce le recenzează și le alcătuiește documentația, ar trebui să formuleze puncte noi de vedere și soluții „mixte” alternative (căci „consensul experților”, invocat de Stăpânire este o mașinațiune dezgustător de stupidă dar care impresionează și dă reacția timidă): și, abia apoi, să formuleze strategie și să organizeze acțiunea. Rezultă, prin urmare, că o atitudine coerentă și concluzii instruite vor fi cu neputință de obținut în timpul uluitor de scurt ce îl avem la dispoziție.

Rămâne, în această speță, numai voia lui Dumnezeu. De altminteri, tot ce se va putea realiza ar fi doar o „învoială” în materia Catedralei Sf. Iosif, unde eroarea de a supăra Papalitatea va costa, nu însă prea scump căci în toate, Doamne iartă-mă, există un preț; nu însă în suprema Judecată ce nu este pe acest Pământ. În toate celelalte situații nu va interveni nici o noutate pozitivă căci pe „biet român săracul” nu îl apără nimeni și în fața jafului instituționalizat nu are nici loc de mișcare și nici capacitate de a se organiza. La drept vorbind, convingerea mea este că acesta este doar începutul „privării organizate de memorie”. Urmează strămutarea

Gării de Nord (un teren imobiliar splendid, foarte scump, ce se asezonează remarcabil prin aparent inutilul „Pasaj Basarab“ ce se face numai în acest scop ulterior); demolarea „Centrului Istoric“, care, în loc să se transforme într-o imensă galerie acoperită, cum s-a făcut pe aiurea unde nu dictează „bandele organizate“, va deveni un simplu teren viran disponibil pentru „Mall“-uri și „blocuri de birouri“; înconjurarea Casei Poporului (un „monstru“, vechea marotă a „arhitecților“ care, negându-și însuși principiul lor de a exista, susțineau acum 15 ani că ar trebui acoperită cu pământ) cu „centre de afaceri“; înlocuirea Bulevardelor Magheru și Lascăr Catargiu cu „aliniamente“ de condominiu-uri „moderne“; retrocedările Herăstrăului făcute „cui trebuie“, unde, de la stăvilă până la capătul Șoselei Nordului este nevoie de teren pentru alte „blocuri de apartamente de lux“, pe lângă cele începute în apropierea imediată etc. Acesta va fi Bucureștiul anilor viitori: un oraș compromis, inutilizabil, care, după ce se vor ridica aceste construcții inutile și „investitorii“ își vor încasa banii (și „toată lumea“ va fi mulțumită) va trebui extins, în fine, fiindcă a devenit irespirabil.

Oraș blestemat, pe care doar rugăciunile celor cinci sfinți ce se află în ființa lor nevăzută în bisericile acestei „capiște a spoielii“ îl mai țin în ființă.

*24 Iunie 2006, Nașterea Sf. Ioan Botezătorul (Sânzienele),
Sf. Ioan cel Nou de la Suceava*

*(Prefață și postfață la „Exerciții de exorcism social.
«Hazard dirijat», lichidatorism și «vremea Ducăi-Vodă»“, 2006)*

EPOCA „BEȚIEI BANULUI“

Micul eseu în episoade ce devine acum o cărticică de prognoză pe interval definit a fost la început un „document“ de ținută obiectivă, conținând priviri din avion asupra unor realități pe care, dacă le-aș fi examinat cu metoda proprie, s-ar fi înfățișat în tonuri mai acute decât erau atunci. Indiferent de forma originală, materia a rămas nemodificată și acum, fiind rescrisă în felul ce socotesc util și mai puțin expus timpului neiertător, se orânduiește așa cum mi se pare mai potrivit. În aspectul lui de „raport“ care s-a comentat ca întotdeauna cu interes și s-a citit uneori cu creionul în mână spre a se reține formule, idei și intuiții ori în ipoteza de a le combate,

el „și-a făcut ciclul“ și a intrat în „folclorul lărgit“ al imobiliarului de la noi, unde adeseori îmi recunosc, cu un zâmbet înțelegător, multe din gândurile care de multă vreme nu îmi mai știu autorul.

Oricât de supărător ar fi fost acest fapt vreodată (și a fost de nu puține ori), esențial este că nu am vorbit fără rost și ca, purtătoarele de patent ori devenite „bun comun anonim“, ideile au ajuns să fructifice și dacă au înrâurit atât cât a fost cu putință în vremurile nedefinite ce trăim, însemnează că au fost de folos și că, poate, vreodată vor mai fi.

Ideea de a descrie „**Sfârșitul iluziei**“ – ori de a-l anunța atunci când sunt prea puțini cei ce știu ce ne așteaptă – am avut-o încă de la începutul lui Ianuarie când am publicat, cu o înfățișare mai puțin „scriitoricească“, o parte din ceea ce există în paginile următoare...

Titlul șochează însă, și va fi socotit excesiv în ziua de azi când „drogul imobiliar“ ce stăpânește peste România a creat un **efect de beție a banului** aproape fără precedent și un simțământ al „fericirii fără motiv“ despre care va trebui vorbit mai mult și cu mai multă stăruință decât se face de obicei. Astăzi, la noi, cei ce au „**interese în imobiliar**“ ori nădejdi dintre cele mai felurite ce se așează în legătură cu **câștigul din case și terenuri** sunt fenomenal de numeroși și ajung să cuprindă mai toată suflarea românească, de la vladică până la opincă. Această **maladie a imaginării** este fără de nici o îndoială expresia croielii istoriei noastre recente, unde noțiunea însăși de „avere“ se definește prin banii rezultați din vânzarea „sălașului“ și din înstrăinarea „locului“. Sunt atitudini neobișnuite și „noi“, indicând o combinație de presiune istorică și de reacție dezordonată, de fapt o derivă în pas colectiv care, fiind esențial greșită prin atitudine nechibzuită și „prezenteism“ irațional, trebuie temperată prin sfat dezinteresat dacă nu se poate stăvili până când toate se așează mai bine, aici în Carpați. Ori de câte ori am avut ocazia m-am silit să contribui la astfel de clarificări fără iluzie și dacă măcar în câteva rânduri am izbutit, însemnează că nu am lucrat fără rost. Iar dacă, de la altitudinea vremii ce va urma, se va dovedi că epilogul s-a orânduit altfel decât ne era pozitiv, atunci acestea vor rămâne ceea ce și sunt, adică „document de epocă, din timpuri nedesluite“.

15 Aprilie 2007, în Duminica Tomii

(Prefață la „Sfârșitul iluziei“)

PEDAGOGIE ȘI FEERIE

Cele câteva zeci de mici dizertații ce și-au găsit locul în această carte neîntâmplătoare („România imobiliară. Neo-babelism, lux de Dâmbovița, «des-proprietărire»“) sunt, de fapt, o selecție din sute de scurte ori mai lungi „declarații“ ori interviuri sumare rostite de-a lungul anilor către „întrebători“ dintre cei mai diferiți de la ziarele din România. Ele descriu neo-babelismul virulent, iluzionismul de „oameni noi“ în forma luxului de Dâmbovița și sinistra „des-proprietărire“ (după admirabila formulă a lui Alexandru Nemoianu) care dă mai mult celui care are și îi ia totul celui ce are puțin lăsându-l sărac lipit. Multe dintre acestea s-au risipit și din ele nu s-au mai păstrat decât vagi urme, înregistrate adeseori indistinct și parțial prin articole grăbite, scrise pe un colț de masă de către un recent mânuitor de condei care își face slujba cum îl taie capul și își alcătuiește „opera“ din compilații ce trăiesc de azi pe mâine sau câteodată nici măcar atât. Ele sunt definitiv pierdute căci, la drept vorbind, „presa noastră“ este azi la fel cum este și România, adică o realitate vizibilă necontinutistică, rețetistică și uluitor de formală unde frivolitatea atitudinii se alătură într-o manieră criantă cu lipsa de responsabilitate elementară în materie de efect social și de putere a cuvântului scris sau rostit. Când mă gândesc câte idei și formule am desfășurat cu cea mai mare bunăvoință și cu o credință ininteligibilă în tăria argumentelor ne-tranzacționiste, mă cuprinde un sentiment de zădărnicietate universală care, deși nu durează mult, îmi face viața amară pe moment și mă supăra uneori. Astăzi, când mulțimi de „semnatari de articole“ nu-s decât niște simpli toboșari ori agenți mărunți de influență în teme unde alții câștigă imens plătind propaganda cu fărâmituri de la mesele îmbelșugate, imaginea de **feerie** ce ni se propune pare a fi deopotrivă o utopie de viață proprie buna și, la unii, o adeziune creolă de „neisprăvit“ și neinstruit a cărui veșnică dorință pare să fie imitarea stăpânului și satisfacerea lui. Răspândirea acestei atitudini cunoaște proporții de epidemie și citim zilnic sute de pagini triumfalistice cuprinzând păreri prostestice, procente „scoase din burtă“ ori „noutăți“ ale căror urmări se ascund în negura unei dezinformări sistematice, ca de moară stricată ce macină în gol. Bineînțeles că n-am inclus aici nimic din ceea ce exemplifică șirul fără sfârșit de „teme false“, dezbateri de invenție și campanii la poruncă fiindcă pe acestea le intuiesc de obicei încă din primele semne și le pensez, cu mișcare scurtă, pentru arhiva episoadelor nocive; apoi trec mai departe. Și în materie de „interviewer“, deși răspund politicos și

mereu cu nădejde în posibile îmbunătățiri, nu prefer între interlocutori pe nu puținii „jurnaliști făcuți pe puncte” ce împânzesc redacțiile contemporane și nu odată dau tonul prin selecție de context, învârteli și o ancilaritate de gornist al vremurilor noi. Rezultă că am păstrat ceea ce socotesc a fi **valoare** și, deci, **interlocutor de seama mea**. Căci, deși astăzi „imobiliarul” este, ca temă gazetarească, un fel de **agent perfect al ideologiilor consumiste și al imaginarului de vitrină** de unde analiza făcută cu cap și examinările fără prejudecăți sunt eliminate aprioric, vocile constituite apar și se vor menține atâta vreme cât timbrul lor nu se va denatura prin cedări diverse ori prea evidentă elasticitate a coloanei vertebrale.

Privite mai îndeaproape, acestea sunt „prezențe atipice” (și nu doar „tinere”, fiindcă, aici, cam toate vârstele sunt reprezentate) și interesul ce le-am arătat denotă năzuința de a contribui atât cât îmi stă în putință la crearea unui mediu moral și sănătos. Acesta este, în ultimă analiză, esențial și în absența lui cam tot ceea ce dorim să obținem, din idealism, voire de bine și poate naivitate de „oameni vechi”, se va înlătura sub asaltul haitelor de războinici cu creierul spălat. Tot ceea ce am făcut, deci, am făcut din rațiuni de bine colectiv și ceea ce mi-am propus fără să declar – dar urmărind atent și știind cât e de atrăgător cântecul de sireună – a fost **o pedagogie practică**. Tânărului atras de împrejurări și adevseori strivit între **datorie** și **iluzia stării de fericire**, am încercat să-i spun că mai degrabă decât filosofia combinației mărunte stă **greutatea competenței care te face liber** și care, dacă vremurile nu se vor strica de tot, va găsi prețuire oricând și oriunde.

Însă pentru aceasta este nevoie de instrucție (și, deci, știință de carte), lipsă de prejudecăți și, în fond, tărie de caracter. Radicalismul, înțeles ca un examen condus până la rădăcina materiei examinate unde nu mai sunt **determinare de moment** și nici **versiune contrafăcută**, se impune astfel ca soluție cu precădere. Aceasta nu-i nici lesnicioasă și nici atrăgătoare. Dar pentru cine știe orânduirea adevărată a Lumii, este de preferat **o zi ca lei decât o viață în lanțuri**.

30 decembrie 2007

(Prefață la „România imobiliară. Neo-babelism, lux de Dâmbovița, «des-proprietărire»”)

SCURT ESEU DESPRE VORBIREA „ÎN DOUĂ LIMBI“

Cu vreo câteva săptămâni în urmă, am încercat o anumită emoție începând să citesc o cărticică dedicată de un eminent eseist de o vârstă ceva mai tânără „operei“ mele de *scriitor de imobiliar*. Era întâia oară când se observa – cu un anumit sentiment de vizionare a întregului – că acolo unde mulți văd numai pricepere în a descrie în imediat și în pragmatic există și un strat care atârână greu și este cultivat cu stăruință, înălțând materia din contingent. Căci în aceste întocmiri sălășluiește totuși un paradox. Ani de-a rândul mulți dintre cei ce mă cunoșteau – dar aparțineau „lumii literare“ – priveau cu oarecare compasiune scrierile mele „din viața de afaceri“ pe care, fără măcar să le răsfoiască, le socoteau a fi ca un fel de „rătăcire“ într-o pădure obscură unde domnesc Banii și principiile necurate. Era ca un fel de înțelegere a unei drame intelectuale trăite de un „frățâne“ de-al lor care a trebuit să își denatureze talentul ce i-l dăduse Dumnezeu spre a-și câștiga pâinea într-un fel convenabil în zilele noastre atât de nesigure și de răscolite din rădăcini. Opinia a cunoscut răspândire și, mai recent, un intelectual respectabil îmi dădea a înțelege că, în loc să mă ocup de „mari sinteze culturale“, unde aș fi putut să dau cărți importante, am ales să mă ocup cu „imobiliarul“. Chiar și maniera de a pronunța acest cuvânt – care ar fi însemnat „înțelegerea cu Vițelul de Aur“ – arăta o anumită rezervă dacă nu chiar o mică intonație conținând dispreț. Însă oricât ar fi fost de frecventă această atitudine, nu am luat-o în seamă nici ieri și nici azi căci, izvorând din prejudecăți și fără un elementar argument în document, nu găseam nici un reazem serios fiind o simplă impresie cu încheiere superficială.

Căci „imobiliarul“ văzut de mine este și nu este analiză de afacere sau, mai bine zis, nu se rezumă la obiectivele acestui mod de a explica fenomenele curente. Eu am început să scriu în această materie făcând examinari constante de domeniu abia acum cinci ani și ceva deși cele dintâi contribuții sunt mult anterioare și datează, dacă mă gândesc bine, de prin 1991, apărând în prima noastră publicație, care se numea „**Casa**“, înființată de Mariana Brăescu acum aproape cincisprezece ani. Dar există o distanță între cele două feluri de a scrie de parcă ar fi depărtarea de la cer la pământ.

Ceea ce alcătuisem, destul de mult (să tot fie vreo sută și ceva de analize) înainte de anul 2000, era propriu-zis product specific și „text profesional” chiar dacă provenit de la un scriitor care, oricât s-ar strădui, poate doar „să-și strice stilul”, nu să nu-l aibe în mâna lui. Dar, la un moment dat, mi-am dat seama că, de fapt, eu fac (începusem deja, treptat) filosofie socială, prognoza istorică și sociologie culturală ori, mai bine zis, o mixtură eseistică cu „pretext imobiliar” ce tratează, dincolo de stratul superficial, despre realitățile vizibile sau intuite ale României în toate ipostazele ei. Bineînțeles că „examinarea profesională” („descriere de piață” și de procese mici și mai cu lărgime ori de fenomene în curs etc.) se făcea întotdeauna corect și fără menajamentele „mici combinații cu aface-riștii”; dar, pe lângă acestea, erau întotdeauna prezente viziunile de sus, avertismentele și soluțiile, lărgirile de domeniu analitic, perspectivele istorice arareori invocate atunci când se tratează „afaceri”. Un câștig prin fixare în teren solid există astfel; însă, totdeodată, devenea posibil a se explica, în acest fel, ceea ce era cu neputință a se formula mai descurcat în mediul cultural propriu-zis unde „modelul unic” se instalase iar „incorectitudinea ideologică” se bagă de seamă numaidecât și nu era încuviințată defel. Să fi fost acesta un mod esopic de a vorbi? Probabil că așa și era, deși fără calcul anterior sau plănuiți iscusite; venise de la sine. Cu vremea, mi-am dat seama că puțința de a face misiune – și a propaga, astfel, cu o anumită lărgime idei ce apăreau fără să aibă însă stridentă ce supără stăpânirile de oriunde – a crescut, prin aceste contribuții, până la cote înalte mai ales că „domeniul” fiind „de interes maxim” (și urcă în cota socială), atenția în raport cu materia era vie mereu. Scriam, deci, în două registre diferite. Aceste „povestiri cu cheie” s-au desfășurat constant în CASA LUX și în CASA DE VACANȚĂ; locuri întrucâtva frivole din punctul de vedere al „savantului fundamentalist” – care nu înțelege decât micul lui „cuptor alchimistic” – dar uimitor de eficiente din perspectiva unor grupuri lărgite unde trebuie să ajungă un mesaj nu chiar subliminal. A ajutat la aceasta și maniera mea de eseistică „artistă”, cu epică în disociația de idei, plăcută la citire și arătând o anumită eficacitate din punct de vedere al răspândirii ideilor în masse. Au mai ajutat și modul „înflorit” dar și o anumită lipsă de emoție în a întrebuința idei și formule care, fiind simple și inteligibile în aspectul parțial, se combină cu un grad oarecare de noutate și dau sentimentul

baroc al „surprizei de formulare“. Căci, în totul, trebuie văzut „textul în două limbi“, împletite fiindcă așa se înțeleg și se îngăduie mai ușor. Ideea apăruse prin exercitare în timp și aş exagera spunând că, în mod voluntar, mi-am propus „să fac misiune“ prin vorbirea în temă populară dar, odată schema apărută, am continuat-o, dezvoltând-o când mi-am dat seama că prezintă eficacitate și penetrează. Există, pe lângă aceasta, și **avantajul gradului redus de vizibilitate** fiind în afară de orice discuție că dacă aceleași idei le-aș fi expus clar, distinct și „tematic“, ele ar fi fost identificate ușor și pedepsite în consecință de „elita colonială“. Așa se prezintă și toate cărțile mele „de imobiliar“, care, însă, pornind de la foiletoanele din revistele CASA LUX, sunt, până la urmă, construcții intelectuale care conțin o doctrină mai evidentă când materia se adună și, prin lectură neîntârziată, totul este comprimat.

Ani de-a rândul am încercat un sentiment neobișnuit, observând că prea puțin se bagă de seama „zicerea în coduri“ care orânduia aceste cărți (deși ideile lor începuseră să se adopte și, uneori, chiar să se folklorizeze, uitându-se autorul); intelectualul superior le socotea niște „contribuții tehnice“, prea specializate, sau o sursă oarecare de a se câștiga pâinea zilnică (deși eu nu câștig din cărți ci din afaceri) în vreme ce specialistul în economie le învinuia de prea mult „eseism“ și „poezie scriitoricească“. Aceasta se întâmplase și cu Vlădica Antonie Plămădeală, fie-i amintirea veșnică, socotit de Biserică prea „literat“ și de literați „prea bisericesc“; dar mesajul lui, straniu, de fapt unificând „cele două culturi“ până într-acolo unde fuseseră ele inițial, a pătruns în forma lui enigmatică și va fi înțeles cândva, poate nu atât de târziu, în marea lui profunzime care nu cunoaște destrămare.

La mine abia acum începe să se descifreze sensul „secund“ deși această **spargere de cod** mă uimește, fiindcă metoda (dacă metoda a fost) nu o comunicasem și nici măcar nu atrăsesem atenția cuiva, în mod distinct, asupra acestui detaliu capital. Doar puținii mai observaseră câteodată aceste **îndemnări** și destul de rar, de obicei recitind „**România în anul 2010**“ – despre care s-a pronunțat cuvântul „profeție“ (o exagerare) dar unde, într-adevăr, există capitolele finale ce conțin puncte de vedere care s-au invocat prea puțin la noi și se ignoră.

Cartea ce alcătuiesc acum conține, însă, mai puțină „eseistică imobiliară“ și mai multă psihologie socială și viziune istorică.

Ea extrage spețe, adică exemple ce conțin un fel de lecție secretă unde s-a depus ca într-un recipient experimental – amestecat fără să ne dăm seama – misteriosul conținut ce determina „persoană” și „locul”, adică **geografia și „întocmirea”**. Titlul ei mi l-a dat, într-o scrisoare din șirul miraculos ce se rânduiește de acolo către încioace, filosoful Alexandru Nemoianu din America; el mi-a denumit, fără să fi fost întâmplător, această cheie muzicală în a organiza ideii sub-lunare, poate eretice.

Septembrie 2005

GÂNDURI DE NOAPTE; „CASE”; TABUURI; COPACI; ȘI UN JOC DE DOMINO (pagini răzlețe dintr-un jurnal intermitent)

Vă împărtășesc ceva interesant, poate veți citi aceste rânduri cândva. Ieri, când am ajuns la Drăgănești de Vlașca pentru verificarea de lucrări de la casa nouă, am băgat de seamă că începuse să se ridice acoperișul. În partea locului, momentul când se întind „călcătorile” și se echilibrează grinzile, „urșii” și căpriorii țesându-se într-un covor de lemne puse în „război” (ideea țesăturii este evocată de numele acestui complex; sau „urzeală”) am observat că, la intrarea ipotetică în casă, stătea înfipt un stâlp înalt. În vârful lui se aflau atârinate un ștergar, o sticlă cu vin, o ramură de brad, o punguță cu bani și alte câteva traiste mici conținând fiecare busuioc, grâu, porumb. La vederea acestei întocmiri cu caracter izbitor magic și, probabil, cu un rost apotropaic pierdut cu vremea, am întrebat pe meșteri de ce au făcut-o; ei au răspuns, la rândul lor cu mirare, că nu poate exista casă fără acestea.

Există deci o realitate de gesturi, ritualuri și dispozitive peste care poate trece orice fel de vreme căci tot degeaba va fi; acestea nu se includ în memoria individuală ci stau depuse mult mai adânc, acolo unde nu există timp.

*(27 Aprilie 2007, Sf. Sfințit Mucenic Simeon,
ruda Domnului, Sf. Apostoli Aristarh și Marcu)*

*

Drumul de azi la Drăgănești de Vlașca a fost mai bun decât mă așteptam. /.../

Dar ce m-a impresionat cel mai mult a fost sentimentul dispariției iminente a *casei vechi*, de fapt casa unde am copilărit. În ea stau, încă, o mulțime de obiecte mărunte care îmi amintesc zile anonime, ani de demult și chiar episoade de viață ce s-au dus și păreau cu totul șterse din memorie. Însă nu sunt. Mă și gândeam, azi, revenind către București pe o ploaie cu spume și pe furtună, că dacă voi ajunge să se dărâme casa veche am să caut în pod un joc de domino, cu piese desperecheate, despre care nu țin minte decât că s-a depozitat undeva, în întunericul ca de ani trecuți al locurilor de sub acoperiș; amintirea însăși, sau, mai bine zis, stăruința ei, este de fapt un mister. În sine nu reprezintă nimic – sau nu are un ecou special – dar culoarea pieselor de piatră, zgomotul ciocnirii lor ca niște izbituri de tac de la jocul de biliard, năzuința de a le potrivi cu un folos – acestea le-am evocat adeseori în anii recentți, fără să îmi pot explica motivul precis. Poate un vis profetic, poate o amintire magică.

De fapt, *ștergerea casei de pe Pământ* m-a preocupat în aceste săptămâni, mai ales atunci când, apropiindu-se încheierea „clăditului” și casa nouă devenind o realitate, nu mai exista scăpare. Există o enigmă a acestor momente, despre care oamenii se feresc să vorbească de parcă ar fi totuna cu moartea. Ei nu pronunță „numele clipei aceleia” ci o desemnează prin perifrază („când o fi să fie”) ori prin cuvinte cu aspect simbolic însă fără un conținut lămuritor („la moment”, „la mutare”, „când n-o mai fi nevoie”). Înțelese mai bine, acestea arată un final, un „sfârșit de timp”. Însă într-un fel este și un „sfârșit al timpului colectiv” ori, mai bine spus, al „timpului ce privește un trib”. Căci dacă ar fi să vedem aici numai psihologie, ar fi de la sine înțeles ca „momentul” să tulbure pe *stăpânii casei*, adică pe „folositorii ei”. Însă cuvintele „tabuistice” le rostesc și „deținătorii” și „străinii”. M-am mirat mai acum o săptămână-două, auzind pe unul din muncitorii localnici vorbind pe ocolite, de fapt cu o fereală ca de teama pronunțării „cuvintelor rele”, despre felul cum se va duce casa în neființă: „*fără ca să vadă stăpânii*”. Iar „stăpânii”, adică, de fapt, tatăl meu, îi cereau „omului” angajat cu dărâmarea să o desfacă ușor, cu grijă și „bucată cu bucată”, evitând să o smulgă brutal din pământ. Cuvintele spun multe. Ideea însăși de „smulgere” evocă aproape o plantă, cu legătura ei la un „ceva” din lumea de jos sau din straturi ce hrănesc. Iar noțiunea de „stăpâni ai casei” evocă, și chiar dacă

șochează, felul cum se numesc cei ce dețin animale. Să fie „casa“ o ființă necuvântătoare? Să se includă ea în această categorie uimitor de greu de clasificat?

La drept vorbind, nu am o altă explicație și poate și de-aceea cel mai greu mi-a fost să pot hotărî orânduirea gardurilor, aleilor și organizării grădinii de după ce, în locul unde acum este „casa“, nu va mai fi nimic. M-am străduit să nu dispară nici o tufă, nici un copăcel și nici un arbore scorburos chiar dacă aceștia păreau nefolositori ori dătători de supărare, așa cum arată azi, plini de furnici și scorojiți; măcar să mai rămână ființe vii din tot ce fusese odinioară și nu va mai fi.

*16 Iunie 2007, Sf. Tihon, episcopul Amatundei,
Sf. Sfințit Mc. Marcu*

*(Prefață și postfață la „«Loc» și «Persoană». Eseuri despre
geografia tainică“, 2008)*

OPINII DESPRE OPERĂ ȘI AUTOR

„Valoarea inamicului îți dă propria ta valoare“

Parafrazând una dintre marile „creații“ ale Mioriticului Plai Carpatin – mă refer la distinsul istoric Nicolae Iorga – îl regăsesc perfect pe scriitorul Artur Silvestri într-una din multiplele lui emanații cerebrale: „Oamenii mari, oamenii de excepție, popoarele mari, popoarele de excepție au lucrat întotdeauna în favoarea semenilor fără a prezenta niciodată nota de plată“.

În privința celor la care autorul face o voalată aluzie (cârtitori, voituri de răi și nemernici) îmi permit să reamintesc cuvintele gen. vietnamez Nguyen Vo Giap, artizanul victoriei de la Dien Bien Phu, care a pus capăt dominației franceze în Indochina (1954) și asupra noastră, cu ocazia sărbătorii de Tet Holiday (Anul Nou Vietnamez) din Jan. 1967: „Valoarea inamicului îți dă propria ta valoare“. Deci, nu pot fi considerați inamici, onoarea acordată ar depăși elementarul lor mod de înțelegere, ci doar purtători ilegali de... creier. Apropos, cursurile de Tactică și Strategie a tânărului Giap, trecut bine de 90 ani, constituie obiect de studiu la West Point, Virginia Military Academy și celebra The Citadel. Ca titlu informativ, umila, insignifianta și neînsemnata mea persoană, care n-a apucat să fie nici „șoim“ nici „pionier“, a fost acuzată de simpatizantă stângistă.

În USA, acest lucru n-ar fi ridicat probleme deosebite, Joseph McCarthy trecând de foarte mult timp în Împărăția lui Hades iar Eleanor Roosevelt, soția singurului președinte american care a obținut 4 mandate prezidențiale – Franklin Delano Roosevelt – a murit la 81 ani, fiind membră activă a unui partid de extremă stângă. Din (ne)fericire nu sunt vederile mele, deși anticipata ocupantă a biroului oval este mai stângistă decât stânga.

Mă gândesc la turnura care a luat-o pretinsa lume civilizată, sfârșitul este „around the corner“. Și aici suntem în cădere liberă. AD 410, care a însemnat căderea Imperiului Roman de Apus în mâinile barbarului Alaric, a început în AD 37 cand Caius Iulius Germanicus, alias Caligula, a început degradarea morală a Romei. Cui să explici acest lucru, când peste 70% din studenții din University sau College nu pot localiza USA pe o hartă obișnuită

iar absolvenți de Harvard, Yale, Princeton sau Berkeley au un nivel educațional nu departe de absolvenții unei școli de Arte și Meserii!?! Moralmente suntem „down“, nimeni nu realizează acest elementar lucru iar mai devreme sau mai târziu, vom avea soarta marilor imperii ale lumii. Păcat, mare păcat!

DWIGHT B.L. PATTON , director ziarul „Clipa“ (SUA)

„Loc și Persoană“ mi-a făcut o gigantică bucurie

Am trimis mai multe gânduri privind eminentul volum „*Loc și Persoană*“. Este un volum explicativ excepțional care însă în chip necesar cere lecturi ale altor texte (deși „în sine“ este foarte explicit). Dar pentru cei care îl vor iubi, și sunt încredințat că vor fi mulți, ar fi păcat să nu citească alte măcar câteva volume ale aceluiași autor. Ar fi spre bucuria cetitorilor.

„Loc și Persoană“ mi-a făcut o gigantică bucurie. Frumusețea eseului, adâncimea lui, blândețea și gingășia și frumusețea acestei scrieri sunt copleșitoare. Nu vorbesc despre adevărul celor spuse, de felul eminent în care situații dintre cele mai diverse sunt înțelese, în starea lor necesară de „unicate“, ci de împrejurarea ca aceste „unicate“ capătă virtute pilduitoare pentru „întreg“. Nici nu știu dacă am spus limpede.

Eseul arată că toate, fiecare „situație“ este unică în sine, dar analiza făcută subsumează și ridică la valoare de model.

În afară de asta mă bucur nespun că, finalmente, autorul a „recunoscut“ ca imobiliarul este în fapt vorbirea despre „casă“, ieri, azi, întotdeauna.“

ALEXANDRU NEMOIANU, istoric (SUA)

Despre unele scrieri ale autorului Artur Silvestri

Am bănuiala că persoanele care au văzut în scrierile sem-nate Artur Silvestri despre „imobiliar“ drept o scădere a exigențelor literare s-au grăbit să își spună părerea fără să citească măcar cu minimum de atenție. Se poate să fi trecut așa de ușor peste o idee fundamentală a scrisului? Nu despre ce scrii este impor-

tant, ci ceea ce spui și cum spui. Poți să scrii despre un ac cât se poate de mic, dar ceea ce spui să te plimbe într-un univers uriaș. Poți să îți alegi un subiect despre care s-au scris mii și mii de tomuri, subiect „tocit“ prin folosință, cum este iubirea, să zicem, și despre care crezi că s-a spus totul, dar ce spui și cum spui să fie o răscolitoare lectură ce te poate urmări zile în șir.

Când am făcut primele lecturi pe această temă, am avut impresia că mă aflu în fața unei noutăți revelatoare. Mi-am zis atunci: „la te uită, acum am realizat că în familia în mijocul căreia mă aflu acum, noi am făcut o literatură orală de-a lungul anilor“. Fiica mea, cu un nume mai exotic, Andaluza, este pasionată de arhitectură, deși are pregătirea de profesoară de limba engleză. În zilele în care ne îngăduie timpul să ne plimbăm, ne suim în mașină și plecăm pe străzi să vedem case. Obiceiul acesta îl aveam și la București și ni se scurg ochii și acum după frumusețea unor clădiri din diferite fotografii. Plecând de la ceea ce vedem, comentariile noastre sunt hrană pentru zilele următoare când ne apasă greul muncii. Când mergem pe jos și ni se ivește prilejul, aruncăm priviri chiar și în interior, atarași de dorința de a vedea cum arată și universul celor ce locuiesc acolo. Comentariile au o deosebită savoare.

Ce face autorul Artur Silvestri, este să aștearnă în scris cu remarcabil talent, astfel de comentarii, nu numai despre case, ci și despre locuri și oameni care formează un tot. Îmbină informația, cu esteticul, cu istoria, cu obiceiurile și tradițiile, cu elemente de psihologie, filosofie, folclor, literatură scrisă, sau despre ocupația oamenilor etc. toate într-un limbaj al scriitorului cu o cultură întinsă pe arii largi și cu creionul exersat.

Mă rezum numai la un citat din „Duhul locurilor“ (pag. 20) pentru a ilustra frumusețea scrisului.

Vorbind despre conacul lui Ion Antonescu de la marginea Bucureștiului, având în construcție elemente din stilul brâncovenesc, la care mareșalul a impus note personale, putem citi: „Mareșalul a introdus încă o componentă, pe care voevodul ce îi putuse sluji drept model nu ar fi putut înțelege: o austeritate de călugăr laic; o conduită de om al „locului“ ce și-a depus „voturile“ castității și ale sărăciei deopotrivă cu legământul de a ține întotdeauna partea alor lui; un simț al onoarei care aici, unde reziduurile Fânarului încă iradiază, este greu de păstrat și se acceptă și mai greu; un

sentiment al implacabilului și al fatalității ce decurge din încredințarea că aici unde Dumnezeu ne-a lăsat pe noi, omul este, mai întotdeauna, „sub vremei“.

Avem aici i elemente de arhitectură, și istorie mai apropiată, dar și cea desprinsă din cronica lui Miron Costin, și elemente de portreizare, și de meditație, într-un limbaj elevat (ce frumoasă alăturare de antonime: „călugăr laic“!).

Frumusețea acestor scrieri își are izvorul, tocmai în ceea ce unele persoane nu au observat: un nou mod de a vorbi despre case, ceea ce-i conferă modernitate și originalitate, împletindu-le cu elementele de largă cultură, îmbrăcate într-o aleasă exprimare.

ELENA BUICĂ-PICKERING, scriitoare (Canada)

„De oameni cu rădăcini are nevoie țara“

Artur Silvestri este o personalitate cu o concepție organică asupra dezvoltării românești în general; de oameni cu rădăcini are nevoie țara. Și eu sunt un euro-sceptic. Și eu mă gândesc la România de după aventura europeană.

E timpul afirmării valorilor autentice românești. Autorul are puterea, știința și simțirea să o facă.

IONUȚ ȚENE, scriitor

„Locul și Persoana“

Pe autor îl știu cuprins și legat de o muncă enormă/benefică spre ridicarea conștiinței de „loc și persoană“, sintagmă cu scânteieri filosofice în viitorul gândirii românești. I-am citit și văzut și coperta cărții „Loc și Persoană“, am citit cu adevărată emoție acea prezentare eseistică – „Scurt eseu despre vorbirea «în două limbi»“, ca și „Castelul Pălărierului“, despre „Borlovenii lui Al. Nemoianu“ fiind convins că este o carte cu o încărcătură de educație și deschidere de ochi celor creați după chipul Divinului, dar rătăciți adesea cu duhul. Tocmai de aceea zic: „locul și persoana“ are și o trimitere în timp și spațiu a ființei!

**IOAN MICLĂU, scriitor,
director revista „Iosif Vulcan“ (Australia)**